

UVODNA RIJEČ

„Sitnica“ kao Golijat

Piše: Jasna A. Petrović

Kad 86-godišnja umirovljenica iz Istre pokuša doći do informacije kako kao invalidna osoba dođe do svoje mirovine, nema nikoga tko bi joj odgovorio na kontakt telefonu OTP banke. Kada, pak, novinari pokušaju pribaviti pojašnjenje od bankarske aristokracije, odgovaraju im u maniri Marije Antoanete koja je gladnom narodu preporučila da, ako nemaju kruha, jedu kolače.

OTP je ljubazno odgovorio: „Kontakt telefon je u potpunosti besplatan i klijenti nemaju nikakve dodatne troškove zbog čekanja. Ukoliko klijentica nije u mogućnosti čekati, postoji mogućnost i slanja upita na mail info@otpbanka.hr. Nadam se da smo pomogli“, vele bankari. Kakav beskrupulozan savjet Golijata 86-godišnjakinji!

Već četiri godine Sindikat umirovljenika inzistira da se onima koji to žele mirovina dostavlja besplatno i putem pošte. Oni koji je hoće dobivati preko banke, neka čekaju jednom mjesečno u korona redovima. No, kako s onima koji su prestari, prebolesni ili prenemotni da bi odlazili u banke, ili banke nema na dohvat pješice – a javnog prijevoza nema, ili žive na planini ili u udaljenom gradu? Ništa, odgovara vlast. To je sitnica.

Zanimljivo kako je to pravo ukinuo još ministar Mirando Mrić, a stari-novi ministar Aladrović nije taj nehumani propis ispravio, unatoč stalnim inicijativama Sindikata umirovljenika. Jedan je poslušao banke da se mirovine umirovljenima nakon 1. siječnja 2014. dostavljaju samo putem banaka, a drugi se ne bi htio bosti s rogatima. Jer to je, valjda, sitnica.

Sada u doba korone još je više umirovljenika koji ne mogu doći do svojih mirovina. Katkad i samo zbog straha da stoje u redovima, jer ih bole kukovi i koljena, jer nemaju nikoga od povjerenja tko bi im podizao mirovinu, jer se njihov glas ne čuje. I taj problem je ministru sitnica, a umirovljenicima Golijat, Filistejac visok 292,5 cm u oklopu od 60 kg. To je teret bankarske premoći, podločnosti političke vlasti i umirovljeničke nemoći.

Kroz sitnice vidiš koliko je nekome stalo do tebe. Vladajuća ekipa je pokazala, kao i dvije prethodne, da im nije stalo do umirovljenika. Jer, najbolja je vlast ona koja je učinila svoj narod sretnim i u sitnicama, a osobito one koji su najslabiji. Vlast koja nije filistarska i ograničena vlastitom moći.

U OVOM BROJU:

**ZABRANA KRETANJA U
DOMOVIMA**

**U zatvoru je barem
obvezna šetnja**

**Saborske
mirovine paraju
nebo!**

INTERVJU

**MELITA ČIČAK,
POMOĆNICA MINISTRA**

**Sve spremno
za nacionalnu
naknadu**

USKLAĐIVANJE

**SKANDALOZNO ZAKIDANJE
UMIROVLJENIKA**

Bez prava na istinu

**Žensko
ime jeftinog rada**

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

Aladrović primio Petrović i Fortunu

Predsjednice umirovljeničkih udruga Sindikata umirovljenika Hrvatske i Matice umirovljenika Hrvatske, Jasna A. Petrović i Višnja Fortuna, u srijedu 2. rujna 2020. su razgovarale s ministrom rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike u vezi nastavka rada, odnosno uspostave novog Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, kao savjetodavnog tijela Vlade RH za sva pitanja od interesa za umirovljenike. Također, razgovaralo se o drugim prijedlozima SUH-a i MUH-a vezanima za usklađivanje mirovina te poboljšanju kvalitete života umirovljenika za vrijeme pandemije koronavirusa, pri čemu su predložile da se jednokratno isplati dodatak solidarnosti za umirovljenike i to u iznosima obrnuto proporcionalnima visini mirovine. Tako bi siromašniji dobili više, a oni s višim mirovinama manje.

Također, pozvale su ministra da se založi u Vladi za produljenje odgode ovršavanja mirovina sve dok se ne donese po hitnom postupku kvalitetniji Ovršni zakon. Nadalje, nakon dugotrajnog lobiranja umirovljeničkih udruga, ministar je potvrdio da su se stekli uvjeti da se vlasnička prava nad županijskim domovima „spuste“ sa HZMO-a na županije, čime će se dati poticaj proširenju kapaciteta i poboljšanju smještaja.

Razgovaralo se i o potrebi unapređenja modela usklađivanja, kako bi se zaustavio pad udjela prosječne mirovine u prosječnoj plaći koji sada iznosi 37,3 posto, te je zatraženo da se preispitaju posljednja dva izračuna indeksacije zbog promjene metodologije i retroaktivne promjene iznosa prosječne bruto plaće. Dogovoreno je kako će se nastaviti i promišljanje novog modela obiteljske mirovine.

Naposljetku, usuglašeno je da će se 1. listopada 2020. godine, na Međunarodni dan starijih osoba, održati svečana konstituirajuća sjednica Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe.

INICIJATIVA MINISTARSTVU PRAVOSUĐA I UPRAVE

Produljite obustavu ovrha do donošenja novog Ovršnog zakona!

Sindikatski umirovljenici Hrvatske i Matica umirovljenika Hrvatske, dvije najveće umirovljeničke udruge, 2. rujna 2020. su javno podsjetile kako u ponoć 18. listopada 2020. istječe mjera kojom su zaustavljene ovrhe nad novčanim sredstvima i odblokirani računi dužnika, a što uključuje i 50.000 siromašnih umirovljenika.

SUH je već prethodno inicirao i pozdravio i dosadašnje dvije odgode temeljem Zakona o interventnim mjerama u ovršnim i stečajnim postupcima za vrijeme trajanja posebnih okolnosti do 18. listopada 2020., a sada je to učinio zajedno s Maticom umirovljenika. U blokadi bi se preko noći moglo naći oko 400.000 građana, a od toga 12 posto umirovljenika.

Udruge su napomenule kako je u Hrvatskoj u dobnoj skupini starijih od 65 godina zamjetna visoka stopa rizika od siromaštva, a prosječan udjel neto mirovine u prosječnoj neto plaći iznosi samo 37,3 posto, što je najniže u Europskoj uniji.

Zbog toga Matica i SUH zahtijevaju da se uvede produljenje obustave ovrha do donošenja novog Ovršnog zakona, kojim bi se pojeftinio postupak i uvelo razmjerno plaćanje duga, a ne kamate prije glavnice.

ŠOKANTNO!

61 posto svih mirovina u zoni siromaštva

Krajem kolovoza 2020. je službeno objavljena nova hrvatska linija siromaštva, koja za samca iznosi 2.710 kuna. Više od 700.000 umirovljenika je time i službeno postalo siromasima, a još kad se usporede rast mirovina i rast plaća, vidi se da su stariji od 65 godina, osobito žene, potonuli u bijedu.

Službena statistika, dakle, smatra kako samac može preživjeti na granici siromaštva, ako ima mjesečni prihod viši od 2.710 kuna. Možda i može, no to je san većine umirovljenika doseći barem toliku mirovinu, iako su nerijetko odradili i po 40 godina staža. Kad bismo podijelili takvu mirovinu s aktualnom vrijednošću mirovine (AVM), koji sada iznosi 69,42 kune, linija siromaštva je istovjetna visini najniže mirovine za 39 godina radnog staža. Dovoljno? Nikako. Kako je moguće da radnik nakon skoro 40 godina rada može zaraditi samo mirovinu s granice siromaštva?!

Još je gore ako je riječ o paru umirovljenika, jer za njih državna statistika smatra da mogu preživjeti sa samo 2.845 kuna. A ako uzmemo cenzus za nacionalnu naknadu, granica siromaštva je 800 kuna po osobi. Skandalozno! Hajde uskladite svoje metodologije i računanje i zaštitite najugroženije.

Bez prava na istinu

Oko posljednjeg usklađivanja mirovina izbio je pravi skandal. Naime, član Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe Željko Šemper je objavio svoje računicе predviđajući kako će drugo ovogodišnje usklađivanje iznositi čak tri posto. Na opću radost umirovljenika!

I onda je je iz HZMO-a došla najava kako će drugo godišnje usklađivanje mirovina iznositi samo 1,41 posto. Nakon toga su članovi Upravnog vijeća HZMO-a dobili poziv na elektronsku sjednicu za 28. kolovoza, i to bez suvislog obrazloženja koje prilažu prijedlogu povećanja AVN.

Na zahtjev umirovljeničkih udruga i javnosti Državni zavod za statistiku je u priopćenju od 20. kolovoza 2020. godine objavio kako je bruto plaća za drugo polugodište 2019. godine iznosila 8.992 kune, no problem je što su u svom priopćenju još u veljači ove godine naveli da je ta plaća iznosila 8.796 kuna. K tome, da je doista iznosila 8.992 kune, tada je rast mirovina u prvom ovogodišnjem usklađivanju umjesto 0,7 posto trebao iznositi 2,25 posto.

Socijalna neosjetljivost DZS

Do promjene je navodno došlo jer je Državni zavod za statistiku u ožujku promijenio metodologiju izračuna bruto plaća, prema smjernicama Eurostata. O tome statističari nisu na vrijeme informirali ni HZMO, niti javnost, što je stvorilo ozbiljne tektonske poremećaje. Naime, da do promjene metodologije nije došlo, umirovljenici bi u drugom ovogodišnjem izračunu dobili oko tri posto povećanja mirovina, a ne samo 1,41 posto. I DZS i HZMO su pokazali potpunu socijalnu neosjetljivost i neodgovornost spram umirovljeničkog korpusa, do te mjere da nisu smatrali potrebnim o svemu detaljno informirati čak niti članove Upravnog vijeća HZMO-a, koji formalno donose odluke o usklađivanju mirovina dva puta godišnje.

Stoga su 25. kolovoza Sindikat umirovljenika Hrvatske i Matica umirovljenika zatražili od predsjednice Upravnog vijeća HZMO-a Melite Čičak da se hitno sazove redovna, neelektronska sjednica Upravnog vijeća HZMO-a ili u najkraćem roku dostavi široko obrazloženje Državnog zavoda za statistiku, kao i prijedlog rješenja nadoknade zaknutim umirovljenicima, odnosno isplate razlike, ako se takva utvrdi. SUH i MUH su apelirali i na članove Upravnog vijeća da ne daju svoj glas ovako utvrđenoj indeksaciji, k tome bez obrazloženja, a na štetu ionako siromašnih umirovljenika.

Na posljeticu su iz HZMO-a osobnim telefonskim pozivima uvjeravali članove Upravnog vijeća da glasaju ZA povećanje mirovina za samo 1,41 posto, a, koliko je poznato, samo četiri umirovljenička i sindikalna glasa su ostali protiv odnosno suzdržani. Drugi su se pokazali kao tradicionalni glasači koji uvijek podrže predlagatelja, koji osim papira i brojki ne vide čovjeka! Treba li nam uopće takvo tijelo?

Retroaktivno manje mirovine?

U stvarnosti je došlo do retroaktivne promjene prosječne bruto plaće, a da se nije izvršilo detaljnu analizu treba li onda retroaktivno korigirati prvo usklađivanje u ovoj godini, koje je obračunato prema staroj metodologiji iznosilo samo 0,7 posto?

Postavlja se pitanje zašto nije DZS još 1. siječnja ove go-

dine na vrijeme obrazložio promjene u metodologiji, već se to nervozno objavilo tek na reakciju javnosti? Da li se novim izračunom oštetilo umirovljenike, ako ne u drugom, onda u prvom usklađivanju ove godine, koje je, navodno, umjesto 0,7 posto trebalo iznositi više od dva posto povišice?

Pitanje je i zašto se tako važne sjednice Upravnog vijeća HZMO-a održavaju samo elektronskim putem, i to čak četiri dana nakon što je usklađivanje pripremljeno unutar mirovinskog sustava? Time se pokazuje kako je riječ o čistom formalnog glasovanju, kojim se ne može utjecati na promjenu predloženog.

U ovoj skandaloznoj priči, najveći teret propusta nosi Državni zavod za statistiku, koji uporno tvrdi da bi, da nije došlo do metodoloških izmjena, „trend rasta prosječnih mjesečnih bruto i neto plaća u 1. polugodištu 2020. godine u odnosu na 2. polugodište 2019. bio približno jednak pa gotovo i razmjerno manji“. Sramotno! Čak ni tu nemamo pravo na punu i točnu informaciju, već na nešto približno i okvirno.

Ono što je neupitno jest kako su HZMO i DZS izgubili povjerenje javnosti, te da je postupak drugog ovogodišnjeg usklađivanja mirovina proveden netransparentno. Na žalost, teško da će se išta promijeniti, osim što su umirovljeničke udruge SUH i MUH uspjele takvim spornim procesima dati „pravo ime“. I što se još jednom iskazalo koliko malo Hrvatska voli svoje stare.

Jasna A. Petrović

OTVORENI POZIV VLADI REPUBLIKE HRVATSKE Hitno osnovati Nacionalno vijeće!

Matica umirovljenika Hrvatske i Sindikat umirovljenika Hrvatske uputili su 24. kolovoza 2020. otvoreni poziv Vladi Republike Hrvatske da žurno obnovi rad svog savjetodavnog tijela - Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe kako bi se u njemu nastavio dijalog koji se potvrdio kao nezaobilazno mjesto socijalnog partnerstva Vlade i najvećih umirovljeničkih udruga

„Problem sve većeg broja umirovljenika koji su zahvaćeni siromaštvom ne dopušta odlaganje i čekanje, jer to pitanje Matica i Sindikat umirovljenika smatraju prioritetnim za rješavanje te predlažu Vladi da se odmah iznađe povoljnija formula za usklađivanje mirovina kako bi se zaustavio drastičan pad prosječnih mirovina u odnosu na prosječne plaće u Republici Hrvatskoj, koji sada iznosi samo 37,3 posto“, umirovljeničke udruge naglasile su u pozivu, te dodale kako više od 703 tisuće ili 61 posto svih umirovljenika, bez umirovljenih prema posebnim propisima i privilegijama, imaju mirovine ispod linije siromaštva.

Matica umirovljenika i Sindikat umirovljenika podsjetili su Vladu RH da je Nacionalno vijeće za umirovljenike i starije osobe tijelo socijalnog dijaloga s umirovljenicima, koje pomažu Vladi da realno ocijeni u kojoj su situaciji umirovljenici, te koja su moguća rješenja za poboljšanje njihovog materijalnog i društvenog položaja.

U zatvoru je barem obvezna šetnja

U srpnju ove godine veliku pažnju javnosti privukla je priča anonimnog korisnika jednog hrvatskog doma za starije i nemoćne, koji je nakon višemjesečne izolacije odlučio pobjeći u svoju osamljenu kuću, poručivši da će mu ipak biti bolje u vlastita četiri zida, jer će barem moći otići prošetati do trgovine s maskom.

Pandemija koronavirusa najviše je pogodila starije osobe, a najveći udio žrtava čine korisnici domova. Stoga ne čudi što je Nacionalni stožer civilne zaštite, ovisno o razvoju epidemiološke situacije, već nekoliko puta mijenjao upute za sprječavanje i suzbijanje epidemije, odnosno odluke o dozvoli i zabrani posjeta i izlaska korisnika domova za starije. Sada je situacija još luđa, jer odluke predlažu županijski stožeri i to za teritorij svake županije.

Psihičko ubijanje

„Izlazak iz sobe je moguć samo za vrijeme doručka, ručka i večere. Sjedimo u blagovaoni tužni, potišteni, više nemamo volje ni za razgovorom. Odlazak u sobu, opet lijezanje u krevet (jer što ćeš drugo). U zatvoru je svaki dan barem obvezna šetnja po dvorištu. Gledanje u televizor, a misli lete, nema više lijepih sjećanja, nade da ćemo sutra imati nekakav događaj u domu da nam malo razbije monotoniju. U glavi mi se roje sumorne misli. Vele da nas štite od korone, ne vjerujem im. Ubijaju nas polako sistematski psihički. Gdje su sad svi oni psihijatri i psiholozi da stanu u obranu nas starih. Iako smo u godinama, mi smo socijalna bića, volimo se družiti, mi umirovljenici smo posebno vezani jedni uz druge jer djeca i unuci su odrasli, otišli svaki svojim putem, imaju svoje brige i probleme i nemaju vremena nas slušati, a više nam ne smiju i u ionako rijetke posjete“, tako je „bjegunac“ opisao kako su izgledali teški dani izoliranosti u domu.

Iako je Hrvatski zavod za javno zdravstvo 2. srpnja 2020. ponovno donio uputu o zabrani posjeta i izlaska iz domova, 17. srpnja donio je izmjene kojima je omogućio posjete korisnicima, ali u

otvorenim prostorima (vrtu, okućnici, dvorištu), da bi 30. srpnja novim izmjenama omogućili čak posjete korisnicima u unutarnjim prostorima domova kada iz objektivnih razloga posjet nije moguće organizirati u vanjskim prostorima (za npr. nepokretne korisnike), ali i mogućnost korisnika da izlaze iz domova, i odu na jednodnevne ili višednevne odlaske kod obitelji, na izlete, ljetovanja i slično. Konačno sloboda?

Nove zabrane

Očito su smanjena smrtnost i obolijevanje većinom mlađih osoba tijekom ljeta utjecali na ovakvo popuštanje mjera, koje su bile neizdržive za mnoge korisnike. No, kraj kolovoza i sve veći broj novozaraženih natjerao je neke županijske stožere civilne zaštite da „zanemare“ posljednje važeće upute HZJZ-a, te u dogovoru s Nacionalnim stožerom ponovno uvedu zabrane posjeta i izlaska u domove za starije. Tako je zabrana uvedena za domove u Splitsko-dalmatinskoj županiji 27. kolovoza, u Zadarskoj 29. kolovoza, a u Šibensko-kninskoj 31. kolovoza te će u svim tim županijama trajati 14 dana, nakon čega će se odlučiti hoće li se nastaviti s takvim mjerama.

Za provjeru smo nazvali splitski dom za starije u Vukovarskoj ulici, koji je naša-lost poznat po rekordnom broju umrlih korisnika zbog zaraze Covidom-19, te su nam potvrdili kako se pridržavaju novih uputa o zabrani posjeta i izlazaka. Osim tri dalmatinske županije, zabrane su od 7. rujna uvedene i za Sisačko-moslavačku (14 dana), Krapinsko-zagorsku (15 dana) i Požeško-slavonsku županiju (30 dana). Za Grad Zagreb trenutno ne postoje nikakve zabrane za domove, što su nam potvrdili i u domu za starije i nemoćne Sveta Ana. Pitanje je koliko dugo.

Inače, od 7. rujna je na snazi odluka Nacionalnog Stožera civilne zaštite o formiranju županijskih timova koji svakodnevno moraju obilaziti domove za starije i nemoćne osobe na svom području te na dnevnoj bazi slati izvješća pridržavaju li se ustanove socijalne skrbi svih odlukom propisanih epidemioloških mjera za

suzbijanje epidemije, kako bi se zaštitila najranjivija skupina građana. Riječ je o mobilnim timovima, koji se sastoje od županijskog pročelnika za zdravstvo, socijalnog radnika, sanitarnog inspektora i službenika ravnateljstva civilne zaštite.

Glas naroda

Ispod jedne od naših objava na SUH-ovoj tematskoj Facebook stranici „Pokret protiv siromaštva starijih osoba“ u vezi zabrane posjeta korisnika domova i njihovog slobodnog kretanja, dobili smo brojne zanimljive komentare.

Tako je Biserka Doroghij napisala: „Svakom čovjeku preteško pada kad mora u dom, ali ovo sa zabranjenim posjetima je kao da ih stavite u logor“. Sreten Šulja iz Daruvara smatra da je riječ o ludilu, da stožer trenira strogoću za dobro starih i osuđuje ih na strogi zatvor bez prava na posjet. Danica Spirk je pak rekla: „Jako ružno, obitelj ih zbrinula u dom, a sad im zabranjuju da vide roditelje, sve nas pokušavaju izolirati, odvojiti jedne od drugih, imaju opasne namjere sa svima nama.“

Marija Stipanović iz Zagreba smatra da je razlog zabrana taj kako bi stari ljudi umrli od boli i tuge sami u domu. Sanja Koren ne dvoji: „Oni rade sve kako bi ubili stariju populaciju i to nije slučajno, to se radi namjerno jer nema se više love za penzije isplaćivati. Ljudima treba sunca, D vitamina, šetnje, čistog zraka i kvalitetne hrane da ojačaju imunitet.“ Veronika Fiš iz Bjelovara je pak poručila da bi ova država bila najsretnija kad ne bi bilo nijednog invalida ni umirovljenika, jedino da opstanu lažne i povlaštene mirovine.

Slične su bile poruke i s velikog zagrebačkog prosvjeda Festival slobode, uoči kojeg je Toni Cetinski kao disk-džokej obilazio zagrebačke domove i pozivao ih da se usprotive zatvaranju i ukidanju aktivnosti. „Nije ovo tako strašna bolest da se ne možemo družiti i veseliti. Pjesma nam je sve. Pjesma je život“ - poručio je. Pjesma može biti život, ali bolest koja ubija upravo stare – jest strašna.

Igor Knežević

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske
Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica
Uređuje: Uredništvo
Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb
 Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.
 Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202
 E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr
Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: 5. BOJA, Odra, 10020 Novi Zagreb
 Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilo SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 4.000 kn; za pola stranice 3.000 kn i za četvrtinu stranice 2.000 kn.

Korisnici najnižih mirovina uzalud rade

Na telefone Sindikata umirovljenika Hrvatske u posljednje vrijeme sve se češće javljaju nezadovoljni korisnici instituta najniže mirovine, a koji su zaposleni do polovice punog radnog vremena. Da nisu siromašni, oni vjerojatno ne bi ni išli raditi.

Međutim, prema sadašnjim propisima njima se usteže zakonski utvrđena najniža mirovina te se priznaje samo mirovina određena prema staži i plaći. Tako se toj skupini umirovljenika razlika od njihove zarađene mirovine do najniže odmah oduzima.

Najsvežiji primjer beskrupuloznog odnosa države prema toj skupini umirovljenika osjetio je M.M., umirovljenik kojem je sa 37 godina staža Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje odredio mirovinu od 2.060 kuna (prema staži i plaći) te je dobivao 400 kuna dodatka. No, nakon što se zaposlio na pola radnog vremena, automatski je izgubio tih 400 kuna.

Nije bolje prošla ni jedna umirovljenica iz Zagreba koja je krajem 2019. godine otišla u prijevremenu mirovinu sa 59 godina i 37 godina staža. Dobila je najnižu mirovinu u iznosu od svega 2.166 kuna. Prije par mjeseci se odlučila zaposliti na 15 sati tjedno, ali ju je iznenadilo da joj je mirovina umanjena za 500-tinjak kuna, točnije pala je na 1.648 kuna.

Odbijenica Ministarstva

U Hrvatskoj je čak 276 tisuća umirovljenika koji primaju najnižu ili minimalnu mirovinu, koja im u prosjeku iznosi svega 1.693 kune. Zaključak je očigledan, ako netko treba dodatnu zaradu sa strane kako bi preživio to su upravo oni, no država ne odustaje od svoje diskriminatorne politike.

Još 12. rujna 2019. godine predsjednica Sindikata umirovljenika Hrvatske osobno je na jednom sastanku ministru Josipu Aladroviću uručila inicijativu u kojoj se moli da se ispravi nepravda prema najsiromašnijim umirovljenicima – korisnicima instituta najniže mirovine.

Odgovor od ministarstva dobili smo 3. listopada 2019. godine, u kojem se navodi kako se najniža mirovina kao zaštitni institut „plaća iz državnog proračuna“, što apsolutno nije točno. Najniža mirovina se plaća iz javnog stupa međugeneracijske solidarnosti, kao unutargeneracijski oblik solidarnosti s najugroženijima. Ipak, ministar Aladrović je u tom odgovoru ostavio „otvorenom opciju da se ovo pitanje dodatno razmotri, prije svega zbog značajnog broja korisnika najniže mirovine“ – koji čine 21 posto svih umirovljenika! Pri tome je dodao da nije siguran postoji li za to realna financijska mogućnost. No, nije se poslužio financijskim analizama kako bi to argumentirao.

Tijekom 2020. godine poslali smo nekoliko puta istu inicijativu na adresu Ministarstva, posljednji put početkom lipnja ove godine, da bismo ponovno dobili odbijenicu u kojoj piše „da se radi o zaštitnom instrumentu unutar generacijske solidarnosti, kojim se kroz načelo solidarnosti provodi i redistribucija sredstava korisnika s višim primanjima na korisnike s nižim primanjima te se time u slučaju zaposlenja, odnosno ostvarivanja dodatnog prihoda uz mirovinu, postavlja i pitanje opravdanosti spomenute redistribucije“.

Neosjetljivost stručnjaka

Što reći, nego da je odgovor sramotan i pokazuje da je hrvatski mirovinski sustav neučinkovit u suzbijanju siromaštva i ekonomske nejednakosti te da se na ovaj način dodatno osiromašuju već i tako siromašni hrvatski umirovljenici, jer i da se zaposle na pola radnog vremena, neće steći odgovarajuću razinu primanja.

Za mišljenje o odnosu države prema umirovljenicima s najnižim mirovinama koji se zaposle smo pitali i prof. dr. sc. Ivanu Grgurev s Pravnog fakulteta u Zagrebu, inače stručnjakinju za radno i socijalno pravo. Ona ne samo da se slaže s takvim politikom ministra, već kao dokazana predstavnica neoliberalnog svjetonazora kritizira i to što je država omogućila rad bilo kojoj kategoriji umirovljenika.

„Zakonodavac je ocijenio kako umirovljenik koji je u mogućnosti i dalje raditi, takvu pomoć ne treba. U vrijeme kada je i mirovinski sustav i sustav tržišta rada u nepovoljnom položaju, treba reći da je neobično što zakonodavac dopušta istodobno korištenje starosne mirovine i rad na temelju ugovora o radu. Jasno mi je da ste istaknuli odvrćući učinak zakonskog rješenja, ali kada se sve stavi u naš realitet, možemo zaključiti kako bi bilo bolje

omogućiti onima koji su sposobni raditi da i dalje ostaju u svijetu rada, bez prisilnog umirovljenja zbog arbitrarno postavljene dobne granice na 65 godina života za to“, kazala nam je Grgurev.

Trulost sustava

Većina hrvatskih stručnjaka, nažalost, su upravo takvog svjetonazora i zagovaraju takve liberalne ideje, što je čudno, jer ili nisu upućeni da u gotovo svim europskim državama umirovljenici mogu raditi, ili jednostavno ih nije briga za ugroženu stariju populaciju u njihovoj zemlji.

Socijalnu osjetljivost pokazala je pak Pučka pravobraniteljica koja je u svom izvješću za 2019. godinu uputila preporuku Ministarstvu rada i mirovinskog sustava, da izradi prijedlog izmjena Zakona o mirovinskom osiguranju, koji će omogućiti zaposlenim korisnicima najniže mirovine da ju nastave primati, kao i da se korisnicima obiteljske mirovine omogući rad, koji je zasad zabranjen, za što se dugo godina zalaže i naš Sindikat umirovljenika. Istaknuta je i nelogičnost da umirovljene djelatnice vojnne osobe i policijski službenici mogu raditi čak puno radno vrijeme i pritom primati 50 posto svoje mirovine. Dok su neki povlašteni, drugi su diskriminirani.

Koliko je truo sustav rada u mirovini govori i apsurdna situacija po kojoj netko npr. iznajmljuje nekretninu uz primanje najniže mirovine i dalje ostvaruje pravo na najnižu mirovinu, dok netko tko radi do polovice punog radnog vremena gubi to pravo i stavlja se u nepovoljniji položaj.

K tome, nakon što se naš Sindikat uspio izboriti da se mirovinskom reformom od 2019. godine i prijevremenim umirovljenicima omogući pravo na rad, naša borba se nastavlja i za obiteljske umirovljenike koji su za to pravo i dalje zakazani.

Igor Knežević

Sve spremno za uvođenje nacionalne naknade

Hrvatski sabor je 18. svibnja 2020. usvojio Zakon o nacionalnoj naknadi za starije osobe, čime će na tisuće starijih osoba od 65 godina, od čega najviše žena, a koje nisu ostvarile uvjete za mirovinu, dobiti 800 kuna mjesečne naknade. Primjena započinje 1. siječnja 2021.

■ Zanima nas kako teku pripreme za uvođenje nacionalne naknade?

Pripreme za provedbu Zakona o nacionalnoj naknadi za starije osobe teku prema utvrđenom planu. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje intenzivno radi na razvoju informacijskog sustava za podršku provedbi Zakona (zaprimanje zahtjeva, evidencija korisnika nacionalne naknade, donošenje rješenja, evidencija isplate nacionalne naknade). Uspostavljena je kvalitetna suradnja sa svim javnopravnim tijelima od kojih je potrebno prikupiti podatke potrebne za ostvarivanje prava. Na taj način želi se rasteretiti buduće korisnike, jer će većina podataka o kojima ovisi ostvarivanje prava biti pribavljena službenim putem.

Važno je naglasiti da je osmišljen poslovni proces ostvarivanja prava na nacionalnu naknadu za starije osobe, razrađeni su hodogrami postupanja, od zaprimanja zahtjeva do donošenja rješenja i isplate te su izrađene sve potrebne tiskanice, od zahtjeva do svih vrsta rješenja. Sve potrebne radnje provode se kako bi se osigurala primjena Zakona u predviđenom roku.

■ Koje su najnovije procjene, ima li promjena u očekivanom broju osoba koje će primiti nacionalnu naknadu?

Kod uvođenja novog instituta teško je izraditi precizne projekcije o potencijalnom broju korisnika nacionalne naknade za starije osobe. Stručnjaci koji izrađuju i aktivno sudjeluju u pripremi statističkih podataka na razini Europske unije, izradili su projekcije o potencijalnom broju korisnika nacionalne naknade za starije osobe. Procjenjuje se da će u prvoj godini primjene Zakona biti oko 19.700 korisnika, a očekuje se postupni rast novih korisnika u narednim godinama. U 2022. godini procijenjeno je da bi bilo oko 21.500 korisnika.

Broj korisnika će sve više rasti

■ Koliko će isplate nacionalne naknade koštati u prvoj godini primjene, a koliko kasnije?

Na osnovu procijenjenog broja korisnika nacionalne naknade za starije osobe predviđena sredstva u prvoj godini primjene Zakona, odnosno u 2021. godini iznose oko 132 milijuna

kuna, a financirat će se iz općih prihoda državnog proračuna. S obzirom na to da se u narednim godinama očekuje porast broja korisnika, kao i povećanje naknade indeksacijom, bit će potrebno osigurati i veća sredstva za isplatu nacionalne naknade. Procijenjeno je da će za isplatu nacionalne naknade u 2022. godini biti potrebno osigurati oko 182 milijuna kuna, a porastom broja korisnika očekuje se i porast troškova i u narednim godinama.

■ Iako se očekivalo da će nacionalna naknada pogodovati siromašnim ženama, to je donekle upitno s obzirom da nije riječ o individualnom pravu, nego se računa obiteljski cenzus. Konkretno, što ako obitelj ima dva člana, a mirovina muškog partnera je 1.200 kuna, da li onda žena ima pravo na nacionalnu naknadu, iako nema nikakvih prihoda? A što ako mirovina partnera prelazi 1.600 kuna?

Novim institutom nacionalne naknade za starije osobe, sukladno gospodarskim mogućnostima, osigurat će se ostvarivanje prihoda osobama koje nisu ostvarile prihod od rada, odnosno za osobe koje nemaju nikakav prihod ili imaju nedovoljan prihod u starosti, neovisno o njihovom spolu. Pri procjeni prihoda potencijalnih korisnika uzet će se u obzir dohodovni, odnosno prihodovni cenzus, ali da se pri tome ne smiju zanemariti i prihodi članova kućanstva.

Ukupni prihod kućanstva najbolji je pokazatelj financijske situacije u kojoj se nalazi starija osoba. Vlasništvo nekretnine ili druge imovine nije odlučujući faktor za ostvarivanje ovog novog prava kojem je svrha poboljšanje kvalitete života starijih osoba koje tijekom radnog vijeka zbog objektivnih ili subjektivnih okolnosti nisu uspjele osigurati prihod za starost. Pravo na nacionalnu naknadu imat će svi oni koji uz ispunjenje općih uvjeta godina starosti i prebivališta nemaju prihod veći od utvrđenog iznosa nacionalne naknade, odnosno 800 kuna po članu kućanstva.

Ako kućanstvo ima dva člana od kojih samo jedan koristi mirovinu u iznosu od 1.200,00 kn, drugi član moći će ostvariti pravo na nacionalnu naknadu u punom iznosu, s obzirom na to da su im ukupni prihodi kućanstva manji od 800 kuna po članu. Ali, u slučaju kad bi taj član imao mirovinu veću od 1.600 kuna, drugi član ne bi ostvario pravo na nacionalnu naknadu.

Kako se prijaviti?

■ Kako će se tehnički provoditi isplata nacionalne naknade? Kako će izgledati sustav prijavljivanja, koje dokaze će starije osobe morati priložiti da bi ostvarile to pravo i kad se planira uvesti rok za prijave s obzirom da je ostalo malo više od četiri mjeseca do početka isplate?

Isplata nacionalne naknade provodit će se na jednaki način kao i mirovinska primanja i to neposredno korisniku ili putem opunomoćenika kojeg korisnik odredi na temelju posebne punomoći. Pravo je moguće ostvariti najranije od dana stupanja na snagu Zakona, tj. od 1. siječnja 2021. Nacionalna naknada za starije osobe utvrđuje se u mjesečnim svotama i isplaćuje u Republici Hrvatskoj u tekućem mjesecu za protekli mjesec, što znači da će prva isplata nacionalne naknade za starije osobe

biti u veljači 2021. za mjesec siječanj.

Imajući u vidu epidemiološku situaciju i činjenicu da se očekuje veći broj zahtjeva, Zavod će nastojati osigurati preduvjete da se zahtjevi mogu podnijeti ne samo nakon 1. siječnja 2021., nego i tijekom mjeseca prosinca ove godine, neposredno u najbližu područnu službu odnosno područni ured Zavoda ili poslati poštom preporučeno, kao što se mogu mjesec dana ranije prije ispunjenja uvjeta za stjecanje prava podnijeti i zahtjevi za mirovinu.

Tiskаница zahtjeva koncipirana je tako da uz osnovne informacije o podnositelju zahtjeva i njegovom kućanstvu sadržava i izjave koje su sastavni dio zahtjeva, a u pojedinom slučaju su potrebne za odlučivanje o pravu. Na taj način će podnositelj popunjavanjem zahtjeva dati osnovne informacije o sebi i članovima kućanstva, primjerice podatke o tome koju vrstu prihoda ostvaruje, je li primatelj dosmrtnog ili doživotnog uzdržavanja i je li korisnik zajamčene minimalne naknade iz sustava socijalne skrbi te odgovoriti na druga pitanja o kojima ovisi ostvarivanje prava, jer se takve stvari isključuju.

Zahtjevu će biti potrebno priložiti samo dokaze koje Zavod neće moći pribaviti službenim putem (na primjer ako je osoba primatelj doživotnog/dosmrtnog uzdržavanja, treba priložiti presliku ugovora). Tiskаница zahtjeva bit će dostupna na internetskoj stranici Zavoda, a moći će se nabaviti i u Narodnim novinama.

■ **Možete li pojasniti kakav će biti sustav indeksacije nacionalne naknade i hoće li doista pratiti rast troškova života?**

Nacionalna naknada usklađivat će se svake kalendarske godine, počevši od 1. siječnja 2022., prema stopi promjene indeksa potrošačkih cijena, a odluku će donositi Upravno vijeće Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. S obzirom da indeks potrošačkih cijena služi kao pokazatelj stope inflacije, smatramo ovo rješenje usklađivanja nacionalne naknade odgovarajućim jer će osigurati rast nacionalne naknade.

Saborske mirovine paraju nebo

Dok prosječni hrvatski umirovljenik prima samo 2.525 kuna, što je samo 37,28 posto prosječne neto plaće za lipanj 2020. koja iznosi 6.774 kune, s druge strane imamo ekstrem, mirovine po posebnim propisima koje prima 676 bivših saborskih zastupnika, članova Vlade i sudaca Ustavnog suda. Oni prosječno primaju 10.068 kuna, što je 399 posto prosječne mirovine, odnosno četiri puta više.

Naši vlastodršci sebi su tako osigurali mirnu starost, no neke stvari su se ipak promijenile u eri Vlade Zorana Milanovića koja je početkom 2012. ukinula povlaštene saborske mirovine. Prije samog donošenja Zakona, u bojazni da izgube pravo na visoke mirovine, na samo jedan dan su se umirovili neki zastupnici. Vladimir Šeks je tako kazao da je to učinio jer smatra da nije bilo ništa nemoralno ili nepošteno, jer je rekao da je za 42 godine staža zaslužio mirovinu od 12.500 kuna. Osim njega, na jedan dan su se umirovili pa vratili u saborske klupe i HDZ-ovci Ana Lovrin, Ivanka Roksandić i Stjepan Milinković, HDSSB-ovac Boro Grubišić te manjinci Furio Radin i Deneš Šoja.

Ustavni sud pogoduje sebi

No, njihov strah pokazao se nepotrebnim, jer je Ustavni sud 2014. godine presudio da svi zastupnici i članovi Vlade te ustavni suci koji su uvjete za povlaštenu mirovinu imali do 2012. godine, mogu zadržati tu povlasticu. Ustavni suci su sami sebi pogodovali!

Dakle, samo oni koji su u Sabor po prvi put sjeli od 2012. godine nadalje nemaju pravo na povlaštene mirovine, već će u mirovinu kao i obični „smrtnici“, prema općim propisima Zakona o mirovinskom osiguranju.

Saborske mirovine ukinute su samo djelomično, jer zakon i dalje omogućava njihovu realizaciju po starom zakonu. To je povlastica koju nemaju obični radnici, koji ne mogu otići u mirovinu prema nekom starom zakonu koji bi za njega bio povoljniji. Tako svi oni koji su do kraja 2007. godine (kraj petog saziva) skupili dvije godine zastupničkog mandata, odnosno dulje od polovice, te imaju 20 godina staža i 55 godina života, odnosno 50 godina za žene, mogu u saborsku mirovinu. Još gore je i da pravo ostvaruju i oni koji su imali mandat u mirovanju. Svi oni imaju pravo na 65 posto osnove (saborske neto plaće), a mirovina im se dalje povećava za dva posto po svakoj daljnjoj navršenoj godini mirovinskog staža.

U praksi, ako je saborski zastupnik primao 15.000 kuna plaće, a radio 30 godina, njegova mirovina iznosila bi 11.700 kuna (65 posto od 15.000 = 9.750 kn). Dva posto od tog iznosa je 195 kuna x 10 dodatnih god. staža = 1.950 kn. Ukupan zbroj je 11.700 kuna). No, treba napomenuti da su zakonopisci ipak ograničili da iznos mirovine ne može biti veći od 85 posto osnove, pa u slučaju da je isti takav saborski zastupnik skupio 40 godina staža,

tada bi na papiru imao još 1.950 kuna veću mirovinu, odnosno ukupno 13.650 kuna, no zbog ograničenja imao bi mirovinu od 12.750 kuna (85 posto od 15.000 kuna).

I još malo povlastica

U slučaju da je zastupnik do kraja 2007. godine u tri uzastopna mandata obnašao dužnost, u svakom mandatu dulje od polovice, u mirovinu može sa samo 15 godina staža. Mirovina mu se izračunava 55 posto osnove (saborske neto plaće), uvećano za dva posto po godini dodatnog staža.

Od siječnja 2008. do prosinca 2011. u šestom sazivu Sabora uvjeti su se pooštrili, te je za ostvarivanje saborske mirovine trebalo odraditi cijeli mandat, napuniti 60 godina života i skupiti 25 godina staža. No, to se odnosi samo na one kojima je to bio prvi mandat u Saboru, dok oni koji su i u prijašnjim sazivima sjedili u saborskim klupama mogu izabrati povoljnije uvjete iz tog vremena.

Što se tiče svih ostalih članova Sabora i Vlade i ustavnih sudaca u kasnijim sazivima, pa tako i u ovom najnovijem, oni imaju pravo na povlaštenu saborsku mirovinu jedino ako su prije 2012. odradili mandat i dakako ispunili uvjete prema zakonu iz saziva u kojem su bili.

U svoje se ne dira

A nova lica u Saboru, poput Nina Raspudića, Damira Bakića, Dalije Orešković ili Davora Dretara Dreleta neće imati saborsku mirovinu, no oni ne moraju plakati za prošlim vremenima, jer će visoke saborske plaće definitivno i njima povisiti mirovinu u konačnici. Zanimljiv je primjer Davora Bernardića koji će se ipak domoći saborske mirovine, jer je odradio mandat u šestom sazivu Sabora od 2008. godine kada mu je bilo 28 godina. U istom mandatu pojavio se i Miroslav Škoro, koji je odradio manje od godinu dana kao HDZ-ov zastupnik pa stoga neće vidjeti saborsku mirovinu.

Samo u prošlom mandatu HDZ-ove Vlade mirovine saborskih zastupnika i članova Vlade narasle su za više od 2.000 kuna, dok su obične radničke mirovine rasle devet puta manje, tek nešto više od 250 kuna. Bivša Milanovićeva Vlada 2014. godine je donijela i Odredbu o smanjenju saborskih mirovina za deset posto, no HDZ-ova Vlada je 2017. godine ukinula tu Odredbu čime su te mirovine u samo mjesec dana porasle za gotovo tisuću kuna. Samo ta odluka godišnje košta proračun oko osam milijuna kuna. Ukupno na mirovine bivših saborskih zastupnika i članova Vlade država godišnje potroši 81 milijun kuna.

I dok je ministar Marić nedavno zbog manjka financija zbog pandemije najavio mogućnost kresanja primanja svima osim umirovljenicima, postavlja se logično pitanje, zašto bivši saborski zastupnici i članovi Vlade s enormnim mirovinama ne bi pripomogli u ovoj kriznoj situaciji? Pitanje je retoričko, jer se zna razlog. Pa nisu vladajući ljudi da sebi i svojim krešu primanja.

Igor Knežević

Žensko ime jeftinog rada

U sklopu EU projekta „Jednaka prava – jednake plaće – jednake mirovine“, kojeg je nositeljica Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, izdane su dvije publikacije koje su napisale članice partnerskih organizacija na projektu. Jednu publikaciju napisala je Jasna A. Petrović iz Sindikata umirovljenika Hrvatske (SUH) i to pod nazivom: *Model kolektivnog ugovora – rodni aspekt kolektivnog pregovaranja*, dok je autorica druge publikacije Anamarija Tkalčec iz Centra za edukaciju, savjetovanje i istraživanje (CESI), a čiji naziv je: *Priručnik za edukacije o rodnom jazu u plaćama i mirovinama*.

Cilj CESI-jeve publikacije je prenošenje znanja, izrada alata i metodologije rada s različitim korisnicima i korisnicama na temu rodni razlika u svijetu rada. Ova publikacija potiče i transgeneracijski model učenja s ciljem razvoja stavova o jednakim mogućnostima i ravnopravnosti spolova u svijetu rada i procesima rada te pruža i teorijsko-informativni pregled problema rodni jaz u plaćama i mirovinama, ali i praktični dio s vježbama kojima se edukatori i edukatorice mogu poslužiti u radu na temu ravnopravnosti spolova u svijetu rada i jednakopravnosti plaća i mirovina za žene i muškarce.

Svaka tema, poput rodni stereotipa, pitanja roda i spola, diskriminacije temeljem spola, obrazovanja, svijeta rada, mirovina i rodno osviještene politike je usko povezana s rodni jazom u plaćama i mirovinama, te je obrađena u teorijskom dijelu kako bi edukatori i edukatorice imali pregled relevantnih informacija. U djelu se navodi i kako žene u državama članicama EU u prosjeku zarađuju 16,2 posto manje od muškaraca, a prema izvješću o radu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova iz 2018. godine u Hrvatskoj je taj jaz nešto manji te je iznosio 13,19 posto. Ipak, dok je trend u EU da se jaz smanjuje, u Hrvatskoj se od 2010. godine stalno povećava.

U izvješću se također navodi da jaz u mirovinama u Hrvatskoj iznosi 21,6 posto, dok je Sindikat umirovljenika Hrvatske analizama mirovinskih statistika utvrdio jaz od čak 24,9 posto, što je još puno niže nego prosjek u EU koji iznosi ogromnih 38 posto (izvor: Gender gap in pensions in the EU — research note to the Latvian Presidency, EIGE, 2015.). Uzroci jaza u mirovinama i plaćama su tradicionalne rodne predrasude i stereotipi te diskriminacije po spolu koji smještaju žene na manje plaćene poslove i niže hijerarhijske pozicije, opterećujući žene kućanskim poslovima i brigom o obitelji, dok se rad koji obavljaju bilo u kućanstvu, bilo na poslu, često omalovažava i negira, objašnjava autorica publikacije.

Važnost kolektivnog pregovaranja

U publikaciji, *Model kolektivnog ugovora – rodni aspekt kolektivnog pregovaranja*, Jasna A. Petrović iz SUH-a je objasnila važnost kolektivnog pregovaranja, jer ono smanjuje ukupnu nejednakost plaća među zaposlenima, odnosno pomaže u postizanju ravnopravnosti spolova u plaćama i mirovinama. Istaknuta

je važnost sindikata koji utječu na smanjivanje općih razlika, što na kraju posljedično utječe i na žene koje imaju niže plaće od muškaraca. Autorica navodi kako su sindikati i kolektivno pregovaranje glavni mehanizmi pomoću kojih se poduzimaju posebne akcije za suzbijanje razlike u plaćama među spolovima, bilo kroz politike za povećanje plaća u zanimanjima ili sektorima s dominantnom ženskom radnom snagom, za uspostavljanje više rodno osjetljivog ocjenjivanja poslova ili za provedbu akcijskih

planova za smanjivanje jaza u plaćama među spolovima utvrđenih u kompaniji/sektoru.

U publikaciji se navode i međunarodne konvencije i ugovori koji su važni za kolektivno pregovaranje, a koji osiguravaju veću slobodu radnicima i radnicama, bolje poštivanje njihovih prava, izjednačavanje plaća po spolu, borbu protiv diskriminacije i sprječavanje nasilja i uznemiravanja na radnom mjestu. Autorica se osvrnula i na hrvatski okvir protiv diskriminacije po spolu, pa tako navodi kako je nacionalna

politika za ravnopravnost spolova usvojena 1997. godine, nakon koje je uslijedio prvi Zakon o ravnopravnosti spolova iz 2003., dok je trenutno na snazi Zakon iz 2008. godine, kao i izmjene i dopune iz 2017.

Žrtve prekarnog rada

U publikaciji se iznose i analize kolektivnih ugovora s aspekta ravnopravnosti spolova i jednakopravnosti plaća, među kojima i analiza sadržaja 120 kolektivnih ugovora koju je provela Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova 2009. godine, a koja je među ostalim pokazala kako je u velikom broju tih ugovora zamijećeno isticanje pojedinih zanimanja u ženskom rodu, npr. čistačica, tajnica, njegovateljica, a samo rijetki ugovori navode obveze jednakosti plaća žena i muškaraca.

Autorica je detaljno objasnila i što je sve potrebno za kolektivno pregovaranje, uz naglasak da se kolektivnim ugovorom mogu, u pravilu, ugovoriti samo uvjeti rada koji su za radnika povoljniji od onih određenih Zakonom o radu (ZOR) ili nekim drugim zakonom, odnosno, uvjeti rada nepovoljniji od onih određenih ZOR-om samo ako je to izričito propisano tim ili drugim zakonom. Istaknuta je i problematika rada na crno, čiji udjel u BDP-u iznosi najmanje 28 posto, kao i podatka da ugovor na određeno ima svaki četvrti radnik u Hrvatskoj te čak 90 posto novozaposlenih, od čega su velika većina žene. Ugovori na određeno za sobom vuku nesigurnost radnog mjesta, niže plaće i lošije uvjete rada.

Navode se i preporuke u području rada i zapošljavanja koje je Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova objavila u Izvješću o radu za 2019. godinu. Istaknuti su i pozitivni primjeri kolektivnih ugovora tvrtki iz nekih europskih zemalja koje su omogućile svojim zaposlenima da imaju beneficije u slučaju skrbi za bolesnu djecu, unuke ili starije članove obitelji. Za kraj je naglašena i važnost edukacija članova sindikalnih pregovaračkih odbora i pregovarača, ženskih odbora/ureda, edukatora i sindikalnih rukovoditelja i organizatora kako bi se naučili prepoznavati diskriminacijske odredbe i politike kakve sada postoje u praksi ili čak i u kolektivnim ugovorima.

Ova stranica objavljena je u okviru dvogodišnjeg europskog projekta „Jednaka prava - jednake plaće - jednake mirovine - Širenje opsega implementacije akcija i zakonskih standarda rodne ravnopravnosti s ciljem dostizanja rodne ravnopravnosti i sprječavanja siromaštva u Hrvatskoj“, (REC-RGEN-PENS-AG-2017-820696-GPPG), koji s partnerima i suradnicima provodi Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova.

This article was funded by the European Union's Rights, Equality and Citizenship Programme (2014-2020)

“The content of this article represents the views of the author only and is his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.”

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U RUJNU 2020.

NOVOSTI U OBVEZNOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

PREKOGRANIČNA USLUGA E-RECEPTA

Od kraja mjeseca kolovoza 2020. godine Estonija, Portugal, Finska i Hrvatska šire set dostupnih usluga putem digitalne infrastrukture usluga e-Zdravlja (eng. eHealth Digital Service Infrastructure).

Konkretno, radi se o prekograničnoj usluzi e-recepta čime će građanima Hrvatske, odnosno osiguranim osobama Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO) koji putuju u Estoniju, Finsku ili Portugal biti omogućeno da temeljem e-recepta, dakle bez predočavanja tiskanog recepta koji je propisan u Hrvatskoj, podignu svoje lijekove u zemlji putovanja, pouzdajući se u prekograničnu razmjenu podataka između dvije zemlje.

Isto tako građani Finske, Estonije i Portugala koji putuju u Hrvatsku, temeljem e-recepta propisanog u svojoj državi prebivališta moći će podići svoje lijekove u Hrvatskoj.

Podaci o osiguranoj osobi i receptu se prenose iz nacionalne infrastrukture zemlje prebivališta u ljekarnu u zemlji putovanja preko nacionalnih kontaktnih točaka (NCP),

ako je osigurana osoba za to dala suglasnost u zemlji prebivališta i ako potvrdi ljekarniku u zemlji putovanja pravo na pristup njezinim zdravstvenim podacima.

Ljekarnik evidentira izdavanje lijeka i time dostavlja podatke o izdanom lijeku putem nacionalnih kontaktnih točaka (NCP) prema nacionalnoj infrastrukturi u zemlji prebivališta osigurane osobe.

Važno je napomenuti da osigurana osoba u zemlji putovanja plaća ukupni iznos traženog lijeka te ima mogućnost zatražiti naknadu troška od svog osiguravatelja po povratku u zemlju prebivališta.

Za osigurane osobe HZZO-a usluga je dostupna u inozemstvu ako su putem Portala zdravlja dali privolu za preuzimanje recepta u drugim državama Europske unije (EU).

Prekogranična usluga e – recepta jedna je od elektroničkih prekograničnih zdravstvenih usluga kojima se građanima EU osigurava kontinuitet zdravstvene zaštite za vrijeme putovanja u drugu državu članicu EU.

IZ SADRŽAJA:

- Prekogranična usluga e-recepta
- Prenosjenje podataka preko nacionalnih kontaktnih točaka

Elektroničke prekogranične zdravstvene usluge

U svim državama članicama EU u tijeku je postupno uvođenje sljedeće dvije elektroničke prekogranične zdravstvene usluge:

- **e-recept (i e-izdavanje)** koji građanima EU omogućuje izdavanje lijekova u ljekarnama drugih država članica EU osnovom elektroničkog prijenosa recepta iz njihove zemlje u kojoj su osigurani, u zemlju u koju putuju i

- **sažetak medicinskih podataka o pacijentu** koji sadržava važne informacije o zdravlju pacijenta, npr. o alergijama, lijekovima koje uzima, prethodnim bolestima, operacijama itd. i dio je elektroničkog zdravstvenog zapisa. Digitalni sažetak medicinskih podataka o pacijentu liječniku omogućuje da na svojem jeziku dobije bitne informacije o pacijentu koji dolazi iz druge države članice EU.

U dugoročnoj bi perspektivi u cijeloj EU trebao biti dostupan cijeli zdravstveni zapis, a ne samo osnovne informacije iz sažetka medicinskih podataka o pacijentu. Sve države članice mogu razmjenjivati e-recepte i

sažetke medicinskih podataka o pacijentu zahvaljujući novoj infrastrukturi za digitalne usluge e-zdravstva (eHDSI).

Usluge se postupno uspostavljaju u 25 država članica EU-a: Finskoj, Estoniji, Češkoj, Luksemburgu, Portugalu, Hrvatskoj, Malti, Cipru, Grčkoj, Belgiji, Švedskoj, Austriji, Italiji, Mađarskoj, Irskoj, Poljskoj, Njemačkoj, Francuskoj, Španjolskoj, Sloveniji, Litvi, Slovačkoj, Latviji, Bugarskoj i Nizozemskoj.

Ostale zemlje postupno će se priključiti te se do 2025. godine **očekuje da će prethodno navedenih 25 europskih zemalja uvesti jednu od navedenih ili obje usluge, što znači da će njihovi državljani moći putovati u bilo koju drugu zemlju i imati digitalni pristup svojim e-receptima i sažecima medicinskih podataka o pacijentu.**

Zahvaljujući tim uslugama, uz mogućnost podizanja lijekova u ljekarni bez potrebe predočavanja tiskanog recepta i bez brige o jezičnoj barijeri, liječnicima se istovremeno omogućuje pristup osnovnim i ključnim medicinskim podacima u sažetku medicinskih podataka o pacijentu, zbog čega se u nekim kritičnim slučajevima mogu spasiti životi. Olakšat će se kvalitetan pregled jer će se liječnicima omogućiti da, primjerice, znaju je li pacijent alergičan na neke lijekove ili koja je njegova nedavna medicinska anamneza.

• Elektroničke
prekogranične
zdravstvene
usluge

• Podsjetnik
na kontakte
HZZO-a za
ostvarivanje
prava

PODSJETNIK NA KONTAKTE HZZO-a ZA OSTVARIVANJE PRAVA

Podsjećamo osigurane osobe kako odgovore na upite vezano za ostvarivanje prava iz obveznog i dopunskog zdravstvenog osiguranja te prava na rodiljne i roditeljske potpore, uključujući i podnošenje zahtjeva, mogu ostvariti bez potrebe da osobno dolaze u organizacijske jedinice HZZO-a putem sljedećih adresa elektroničke pošte organizacijskih jedinica HZZO-a:

Regionalni ured/Područna služba	E-mail adresa	Za osobe s adresom na području:
Regionalni ured Osijek	pisarnica-osijek@hzzo.hr	Osječko-baranjska županija
Područna služba Vinkovci	pisarnica-vinkovci@hzzo.hr	Vukovarsko-srijemska županija
Regionalni ured Split	pisarnica-split@hzzo.hr	Splitsko-dalmatinska županija
Područna služba Slavonski Brod	pisarnica-slbroad@hzzo.hr	Brodsko-posavska županija
Područna služba Pazin	pisarnica-pazin@hzzo.hr	Istarska županija
Područna služba Gospić	pisarnica-gospic@hzzo.hr	Ličko-senjska županija
Područna služba Požega	pisarnica-pozega@hzzo.hr	Požeško-slavonska županija
Područna služba Bjelovar	pisarnica-bjelovar@hzzo.hr	Bjelovarsko-bilogorska županija

Područna služba Čakovec	pisarnica-cakovec@hzzo.hr	Međimurska županija
Područna služba Koprivnica	pisarnica-koprivnica@hzzo.hr	Koprivničko-križevačka županija
Regionalni ured Rijeka	pisarnica-rijeka@hzzo.hr	Primorsko-goranska županija
Područna služba Krapina	pisarnica-krapina@hzzo.hr	Krapinsko-zagorska županija
Regionalni ured Zagreb	pisarnica-zagreb@hzzo.hr	Gradske četvrti Grada Zagreba: Brezovica, Novi Zagreb-zapad, Novi Zagreb istok, Sesvete, te Zagrebačka županija (Samobor, Jastrebarsko, Dugo Selo, Ivanić Grad, Sv. I. Zelina, Vrbovec, Zaprešić, V.Gorica)
Regionalni ured Zagreb	pisarnica-zagreb-jukiceva@hzzo.hr	Gradske četvrti Grada Zagreba: Stenjevec, Podsused-Vrapče, Črnomerec, Trešnjevka-sjever, Trešnjevka-jug, Donji Grad
Regionalni ured Zagreb	pisarnica-zagreb-kloviceva@hzzo.hr	Gradske četvrti Grada Zagreba: Gornji grad, Medveščak, Podsljeme, Maksimir, Gornja Dubrava, Donja Dubrava, Peščenica, Žitnjak, Trnje
Područna služba Karlovac	pisarnica-karlovac@hzzo.hr	Karlovačka županija

Područna služba Virovitica	pisarnica-virovitica@hzzo.hr	Virovitičko-podravska županija
Područna služba Dubrovnik	pisarnica-dubrovnik@hzzo.hr	Dubrovačko-neretvanska županija
Područna služba Šibenik	pisarnica-sibenik@hzzo.hr	Šibensko-kninska županija
Područna služba Varaždin	pisarnica-varazdin@hzzo.hr	Varaždinska županija
Područna služba Sisak	pisarnica-sisak@hzzo.hr	Sisačko-moslavačka županija
Područna služba Zadar	pisarnica-zadar@hzzo.hr	Zadarska županija

Također, odgovore na upite osigurane osobe mogu dobiti putem redovnih telefonskih linija organizacijskih jedinica HZZO-a objavljenih na mrežnoj stranici HZZO-a

(<https://www.hzzo.hr/kontaktirajte-nas/>), uključujući i besplatne telefone za obvezno (0800 7979) i dopunsko (0800 7989) zdravstveno osiguranje.

Privremeno uveden info telefon 033 62 88 88 je ukinut.

Osigurane osobe koje osobno moraju pristupiti u prostorije HZZO-a podsjećamo na **obvezno korištenje maski za lice ili medicinskih maski**, a koja obveza je uvedena 15. srpnja 2020. godine sukladno Odluci Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske od 14. srpnja 2020. godine o dopuni Odluke o nužnoj mjeri obveznog korištenja maski za lice ili medicinskih maski za vrijeme trajanja proglašene epidemije bolesti COVID-19.

UPOZORENJE OSIGURANIM OSOBAMA

Ne nasjedajte prevarantima

Upozoravamo osigurane osobe da ne nasjedaju na pokušaje prijevare od strane različitih trgovaca i akvizitera koji se lažno predstavljaju kao radnici HZZO-a nudeći pri tome usluge masaže, pretrage, skupe aparate i preparate telefonski ili na kućnim adresama osiguranih osoba.

Osigurana osoba s područja Grada Zagreba prijavila je slučaj u kojem joj se osoba telefonski lažno predstavila kao radnik HZZO-a i pokušala prodati „pojas za kralježnicu“.

HZZO je u proteklih nekoliko godi-

na više puta zaprimio dojave građana o prevarantima koji zloupotrebljavaju ime HZZO-a, nudeći pri tome različite usluge i aparate, čak tražeći novčani polog i pin bankovnih kartica. Napominjemo da HZZO obavlja poslove koji se tiču ostvarivanja prava iz obveznoga zdravstveno osiguranje i to isključivo na lokacijama regionalnih ureda, područnih ureda i ispostava HZZO-a, a ne na kućnim adresama. Radnici HZZO-a ne bave se prodajom niti preporukom bilo kakvih proizvoda. Isto tako, ni izabrani doktori primarne zdravstvene zaštite ne sudjeluju u prodaji medicinskih aparata.

Osigurane osobe koji se nađu u spomenutoj situaciji pozivamo da pokušaj prijevare prijave policiji.

- Odgovori na upite putem redovnih telefonskih linija HZZO-a
- Upozorenje osiguranim osobama - ne nasjedajte prevarantima

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija
Margaretska 3, 10000 ZAGREB
www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.
Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl.iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI
za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

Povećanje aktualne vrijednosti mirovine za 1,41%

Upravno vijeće Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje je na 44. sjednici održanoj 28. kolovoza 2020. donijelo odluke o usklađivanju mirovina od 1. srpnja 2020.

Upravno vijeće HZMO-a je na temelju dobivenih službenih podataka Državnog zavoda za statistiku o nominalnom indeksu bruto plaća i indeksu potrošačkih cijena za razdoblje I.-VI. 2020. u odnosu na razdoblje VII.-XII. 2019. donijelo **Odluku o aktualnoj vrijednosti mirovine od 1. srpnja 2020.** prema stopi usklađivanja koja iznosi 1,41%. **Nova aktualna vrijednost mirovine za jedan osobni bod,** radi određivanja mirovine i usklađivanja mirovina i ostalih prava iz mirovinskog osiguranja **od 1. srpnja 2020. iznosi 69,42 kn.**

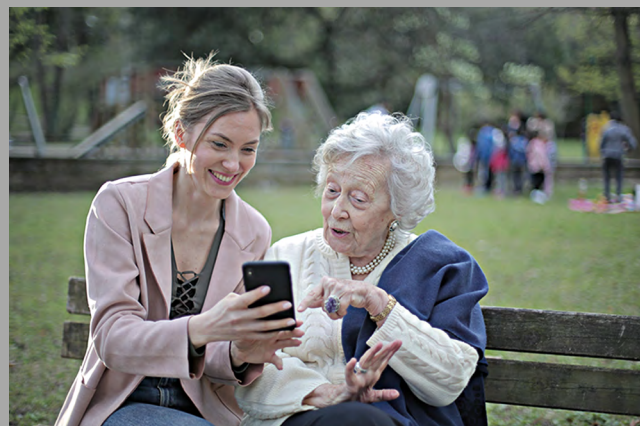

Stopa usklađivanja aktualne vrijednosti mirovine koja se primjenjuje 1. srpnja svake kalendarske godine određuje se tako da se AVM uskladi po stopi koja se dobije zbrajanjem stopa promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena i stopa promjene prosječne bruto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u prethodnom polugodištu u odnosu na polugodište koje mu prethodi. Ako je udio stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena u zbroju stopa manji ili jednak 50%, stopa usklađivanja mirovina određuje se tako da se zbroji 30% stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena i 70% stope promjene prosječne bruto plaće. Ako je udio stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena u zbroju stopa veći od 50%, stopa usklađivanja mirovina određuje se tako da se zbroji 70% stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena i 30% stope promjene prosječne bruto plaće.

Udjel stope promjene indeksa potrošačkih cijena u zbroju stopa promjene (8,7%) manji je od 50%, što znači da se stopa usklađivanja mirovina određuje tako da se zbroji 30% stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena (-0,2%) i 70% stope promjene prosječne plaće (2,1%) tako da **stopa usklađivanja od 1. srpnja 2020. godine iznosi 1,41%.**

Produžen rok propisanih mjera zastoja u provedbi ovrha

Obavještavamo korisnike mirovina kojima se provodi ovrha na mirovinama da se produžuje razdoblje u kojem Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje primjenjuje mjere zastoja u ovršnim postupcima prema Zakonu o interventnim mjerama u ovršnim i stečajnim postupcima za vrijeme trajanja posebnih okolnosti (Narodne novine, br. 53/20) do zaključno s 18. listopada 2020., u skladu s Odlukom o produženju roka trajanja posebnih okolnosti (Narodne novine, br. 83/20) koju je donijela Vlada Republike Hrvatske.

Za vrijeme trajanja posebnih okolnosti, odnosno pri isplati mirovina u srpnju, kolovozu, rujnu i listopadu 2020., HZMO zastaje u provedbi ovršnih postupaka i neće isplaćivati ovrhovoditelju novčane iznose za koje je određena ovrha, izuzev namirenja tražbine zakonskog uzdržavanja djeteta, druge tražbine kada se ovrha provodi radi namirenja budućih obroka po dospijeću, tražbine po osnovi dospjele, a neisplaćene plaće, naknade plaće ili otpremnine i ako se radi o mjerama osiguranja iz kaznenog postupka.

Također, donesena je i **Odluka o najnižoj mirovini za jednu godinu mirovinskog staža od 1. srpnja 2020.,** kojom najniža mirovina za svaku godinu mirovinskog staža od 1. srpnja iznosi 69,42 kn te **Odluka o osnovici za određivanje naknade zbog tjelesnog oštećenja i o usklađivanju novčanih naknada zbog tjelesnog oštećenja od 1. srpnja 2020.** kojom osnovica za određivanje naknade zbog tjelesnog oštećenja, nastalog zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, od 1. srpnja iznosi 1.590,01 kn. **Odluke Upravnog vijeća redovito se objavljuju na internetskim stranicama HZMO-a.**

KORISNICI MIROVINA - isplata u kolovozu 2020.

Vrste mirovina	Broj korisnika	Prosječne svote mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	500 121	2.729,97 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	35 589	3.654,90 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO-a	83 998	2.406,96 kn
Prijevremena starosna mirovina	202 053	2.623,84 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	329	2.861,36 kn
Invalidska mirovina	109 863	2.055,48 kn
Obiteljska mirovina	218 593	2.061,65 kn
UKUPNO - ZOMO	1 150 546	2.525,02 kn

Korisnici koji su u 2020. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu - ZOMO	Broj korisnika	Prosječna netomirovina
Starosna mirovina	13 480	2.524,78 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	3 587	3.387,08 kn
Prijevremena starosna mirovina	4 509	2.775,60 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	14	2.675,81 kn
Invalidska mirovina	1 318	1.920,76 kn
Obiteljska mirovina	5 699	2.152,26 kn
UKUPNO	28 607	2.570,47 kn

Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	104 682	3.857,68 kn
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	200 505	3.532,03 kn
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO	264 347	1.695,08 kn
Korisnici najviše mirovine prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 762	7.135,33 kn

Ukupan broj osiguranika	1 554 330
Ukupan broj korisnika mirovine	1 244 259
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika	1:1,25
Prosječna netoplaća u Republici Hrvatskoj za lipanj 2020.	6.774,00 kn
Udio prosječne starosne mirovine za 40 i više godina mirovinskog staža prema ZOMO-u u prosječnoj netoplaći u Republici Hrvatskoj za lipanj 2020.	56,95%
Korisnici mirovina - muškarci (46,10%)	573 632
Korisnici mirovina - žene (53,90%)	670 627
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	72 godina
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2020. godini - ZOMO	31 godina
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2020. godini - ZOMO	64 godine

Uređuje i grafički priprema:

Ured za odnose s javnošću HZMO

A. Mihanovića 3, 10000 Zagreb

e-mail: urednistvo@mirovinsko.hr

faks: 01/4595-168

mirovinsko.hr

INFOTELEFONI:

+385 1 45 95 011

+385 1 45 95 022

(radnim danom od 8 do 16 sati)

Preko korone do beskućništva

Kako teče korona kriza, a županijski domovi nemaju kapaciteta ili se na mjesto čeka i po deset godina, sve siromašniji umirovljenici prisiljeni potpisuju ugovore o uzdržavanju s privatnim domovima za starije, mijenjajući svoju skromnu imovinu za krevet i hranu. No, nažalost često budu prevareni, jer im se „uvaljuju“ ugovori o dosmrtnom uzdržavanju, ugovori koji su dosta slični ugovorima o doživotnom uzdržavanju, međutim, kod ovih ugovora davatelj uzdržavanja stječe imovinu od primatelja uzdržavanja u trenutku sklapanja ugovora, a ne tek po njegovoj ili njezinoj smrti.

Ovaj ugovor izaziva dosta polemike među pravnim stručnjacima koji smatraju da se ovaj ugovor sve više zloupotrebljava u praksi na štetu uzdržavanoga. Riječ je o sta-

rijim osobama koje zbog svoje naivnosti, nemoći i starosti potpisuju ugovor o dosmrtnom uzdržavanju i na koncu budu prevareni i ostavljeni na ulici, jer, na primjer, nemaju kuda kad se privatni ili obiteljski dom zatvori.

Sve to dovodi do toga da sve više starih i nemoćnih postaju socijalni slučajevi. Sindikat umirovljenika Hrvatske, ali i Pučka pravobraniteljica nebrojeno su puta podnijeli prijedloge za ukidanje ugovora o dosmrtnom uzdržavanju, ali bez uspjeha. Sindikat umirovljenika Hrvatske smatra da do ukidanja treba zaštititi starije osobe od manipulacije, informirati ih i educirati o rizima potpisivanja takvog ugovora. Te da se radi na njihovoj edukaciji i informiranju o tome koji rizici mogu biti nakon potpisivanja i sklapanja ugovora o dosmrtnom uzdržavanju.

SPLIT

U sklopu projekta „Umrežavanje pravde za starije osobe“ u suradnji s Ministarstvom demografije, obitelji, mladih i socijalne politike pravni savjetnici su održali posljednju u nizu projektnih radionica u Podružnici Sindikata umirovljenika u Splitu 10. srpnja 2020. godine pred dvadesetak okupljenih. Nakon uspješnih radionica u Zagrebu, Đakovu i Osijeku, i u Splitu je održana radionica o opasnostima potpisivanja ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju te mogućim alternativama. Interaktivnu radionicu su vodili pravni savjetnik Ante Kuprešak iz Pravnog savjetovaništva SUH-a i pravnica SUH-a Sunčica Polovina Jurca.

Pravni savjetnik Anto Kuprešak je objasnio razliku između ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju te koje opasnosti postoje kod sklapanja ugovora o dosmrtnom uzdržavanju i zašto SUH ne preporučuje sklapanje takvog ugovora. Sunčica Polovina Jurca je prikazala slučajeve u kojima su starije osobe bile oštećene nakon potpisivanja ugovora, jer davaoci uzdržavanja nisu ispunjavali svoje obveze prema primateljima uzdržavanja.

U ugodnoj atmosferi povela se rasprava i otvorila su se brojna pitanja od strane sudionika, a na koja su odgovarali pravni stručnjaci SUH-a. Prisutne su posebno zanimalo alternative ugovorima o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju – kao što su npr. kupoprodajni i darovni ugovori s pravom plodouživanja te kako se isti sklapaju.

RADIONICA O UZDRŽAVANJU Ima li alternative?

Radionica je odlično ocijenjena od strane sudionika, a to se vidjelo i iz brojnih pitanja u neformalnom druženju koje je uslijedilo uz osvježenje, i to u odličnoj organizaciji splitske podružnice SUH-a.

Sa splitskom radionicom je uspješno zaključen edukativni ciklus sufinanciran od Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, a kojima se kroz bolju informiranost poboljšava položaj osoba starije životne dobi i umirovljenika.

Sunčica Polovina Jurca

ZOVITE PRAVNO SAVJETOVALIŠTE

Tel. 01/4615-797

E-mail: pravo.suh@gmail.com

Pošta ili osobni dolazak: Sindikat umirovljenika Hrvatske, Trg kralja Petra Krešimira IV. 2, 10 000 Zagreb

ZAGREB – PEŠČENICA

aktivnosti

Deset odlazaka na more!

veselili se. A more kao more, kupanje, sunčanje i uživanje. Igranje loptom, dodavanje, a često bi se primili i za ruke i skakali kao mala djeca. Pet puta se išlo u Novi Vinodolski te isto toliko puta u Ičiće.

Posebna zahvala ide gazdi restorana Galeb u Ičićima koji im je izišao u susret i cijene ručka umanjio za 10 posto, a jednom je za samo 50 kuna pripremio meni s ogromnim brancinom te blitvom s krumpirom i salatam. Posebni su bili i povratci kući,

gdje su na odmorištu u Ravnoj gori priređivali, kako kažu svojih „pola ure kulture“, odnosno pola sata bi svi penzići pjevali i tako pobrali mnoge simpatije okupljenih, a mnogi bi im se često i pridružili u pjevanju. Početkom rujna Crveni križ je darovao tri ogromne kutije lubenica, što je podijeljeno članovima.

U rujnu su još u planu izleti u Trakošćan i Lepoglavu, no sve će ovisiti o razvoju epidemiološke situacije.

Mirjana Novačić

Članovi podružnice SUH-a Peščenica imali su dugo toplo ljeto. Naime, od 9. srpnja do 5. rujna 2020. jednom tjedno išli su na jednodnevne izlete na more. Svaki put atmosfera je bila prekrasna, ne samo na moru, već i tijekom putovanja autobusom, u kojem bi redovito pjevali i

PULA Financiranje projekata udruge

Udruga Sindikat umirovljenika Hrvatske Pula-Pola ostvaruje određenu financijsku potporu preko Javnog poziva na području Grada Pule-Pola u 2020. godini, a iz Javnog natječaja za financiranje projekata iz područja zdravstva i socijalne skrbi u Istarskoj županiji za 2020. godinu.

S obzirom na prisutnu situaciju sa COVID-om 19, i Grad Pula i Istarska županija donijeli su rebalans proračuna te na taj način smanjili predviđena financijska sredstva za aktivnosti po javnim natječajima. Ipak, prijave pulskih SUH-ovaca su prihvaćene.

Posebno veseli da su oba programa pod nazivom „Skrb za starije osobe“, po Javnom pozivu Grada Pule i Istarske županije ostvarila određena financijska sredstva, iako u smanjenom obujmu u odnosu na

podnesenu prijavu. Navedena sredstva omogućavaju da oko 50 volontera – aktivista posjećuju starije potrebite umirovljenike te im pružaju skrb pri nabavi lijekova, kućnih potrepština, odlazaka liječniku, pravljenja društva kod kuće ili u šetnji i dr.

Ostvarena su financijska sredstva i za Program „Zaštita i promocija prava umirovljenika – podizanje kvalitete života umirovljenika“ po raspisanom Javnom pozivu Grada Pule. Taj Program obuhvaća cjelokupno poslovanje Udruge SUH Pula-Pola. Udruga organizira i izvršava određene administrativne poslove, ali i organizira, što je i primarna zadaća, određene aktivnosti za cjelokupno članstvo. Nažalost, planirane aktivnosti za I. polugodište ove godine nisu se uspjele u cijelosti izvršiti. Sada je

već nastupilo II. polugodište, i članstvo je zainteresirano i za izlete, i druženja, naročito za sportske igre i proslavu Dana starijih osoba 1. listopada.

Svakodnevni su i upiti za odlazak u toplice u zemlji i u BiH. No, u udruzi ne znaju što i kako dalje. Da li uopće nešto organizirati ili se strogo pridržavati uputa Stožera civilne zaštite, te ostati kod kuće? Par aktivista je dnevno u uredu Udruge, i pokušavaju se dogovarati o daljnjim aktivnostima, koje bi bile primjerene situaciji, ali i u skladu s uputama Stožera. Rukovodstvo udruge ne može na sebe preuzeti odgovornost u slučaju da se kod nekog člana koji je sudjelovao u aktivnosti pojavi virus. Ipak je riječ o generaciji s najvećim rizikom za zdravlje.

Bruna Jovanović

SLAVONSKI BROD

Vlakićem po Korčuli

Brodski penzići, njih trideset dvoje, od 28. kolovoza do 7. rujna 2020. boravili su na Korčuli u odmaralištu grada Slavonskog broda, koje se nalazi tri kilometra od centra grada Korčule. Smjestili su se u mobilne kućice, u kojima je spavalo po dvoje ili troje članova. Grad Brod im je odlučio spustiti cijenu sa 3.500 na samo 1.600 kuna po kućici za deset noćenja, što je za svaku pohvalu.

Bilo je to nezaboravno ljetovanje, kupanje, loptanje, pričanje viceva, pjevanje, kartanje, a poslužilo ih je i vrijeme koje je bilo savršeno. Zajedno su pekli palačinke, kuhali grah, a dan prije polaska za oproštaj su svi zajedno i roštiljali. Do centra Korčule bi išli iznajmljenim vlakićem, a karta ih je koštala 10 kuna po osobi. Bilo je to ljetovanje kojeg će se dugo sjećati.

Branka Šimek

TROGIR Otkazane sportske igre

Podružnica SUH-a Trogir trebala je biti domaćin 12. sportskih susreta umirovljenika Splitsko-dalmatinske županije 26. rujna, no zbog širenja korona virusa igre su odgođene. Sve je bilo isplanirano i dogovoreno oko organizacije, otvaranje igara trebalo se održati na nogometnom

igralištu, gdje bi prisustvovali i gradonačelnik i predstavnici županije. Pripreme su, nažalost, bile uzaludne, a planirani izleti u mjesecu listopada na sajam u Benkovcu i u Crnu Goru također su sada pod znakom pitanja. Trogirani se nadaju kako će se situacija ipak povoljno razvijati te da će u prosincu moći

otići u Banju Vrućicu ili Daruvarske toplice.

Inače, u tijeku je renovacija i uređivanje prostorija podružnica, koji ide u etapama, zbog ograničenih financija. Vrata podružnice su otvorena svaki dan od 8 ujutro do 9:30, no svako popodne iza 15 sati okupljaju se članovi koji kartaju briškulu i trešet te uživaju u igri i druženju.

Ivan Bakica - Đildo

Velikodušni načelnik

Članovi SUH-ove podružnice Rugvica uputili su se 22. srpnja 2020. na jednodnevni izlet na more u Njivice. Uz 39 članova, na izlet je povedeno i šest osoba slabijeg imovinskog stanja, a koji nisu članovi, kojima su tako htjeli uljepšati ljetno razdoblje. Osim prijevoza, svi su imali osiguran i galeb, a ravnatelj osnovne škole Robert Munder, čija mama je također putovala kao članica, počastio je sve izletnike s trima kutijama punima kroasana, krafni i peciva. Bilo je to vrlo ugodno iznenađenje za sve. Besplatnim putovanjem nagrađena je i učiteljica nižih

razreda Natali Barberić, u znak zahvale za veliku pomoć koju je pružala tijekom županijskih sportskih igara održanih u lokalnoj osnovnoj školi. Dan je bio idealan za kupanje, more je bilo toplo, društvo odlično i svi su se zadovoljni vratili kući.

Da ima sluha za umirovljenike, načelnik općine Rugvica Mato Čičak pokazao je i ovaj put, te je unatoč korona krizi 18. kolovoza potpisao ugovor, kojim je općina podružnici dodijelila 30.000 kuna. Inače, članovi podružnice brinu i o svojim bolesnim članovima, tako su ove godine obišli njih osmero. Ne-

pravno su bili u posjetu članici koja je zbog moždanog udara završila u bolnici. Iako su joj donijeli kekse, kolače i voće, najveći joj je poklon, kaže, to što su je posjetili i pružili joj potporu. Za rujan je u planu bilo održavanje raznih događanja poput kotličijade, roštiljade, ribarsko-lađarskih večeri, no zbog rizičnosti okupljanja velikog broja ljudi od toga se za sada odustalo i čekaju se neka bolja vremena.

Stjepan Sekulić

SPLIT Izlet brodom do Brača

Splitaska podružnica ugostila je 10. srpnja pravne savjetnike SUH-a, koji su održali radionicu na temu opasnosti potpisivanja ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju. Zbog propisanih mjera zbog korone radionici je prisustvovalo dvadesetak članova podružnice. Dva dana kasnije 48 članova

podružnice uputilo se u Omiš gdje su se ukrkali na jedan privatni brod te zaplovili prema Braču.

Na brodu je organiziran ručak, a nakon toga je uslijedila velika zabava, DJ je puštao glazbu, uglavnom dalmatinski melos, a za dobru atmosferu pobrinuo se kao i uvijek član Jerko Marević, koji je

svirao gitaru i zabavljao sve okupljene. Na Braču su pak posjetili dva mjesta, Supetar i Postira, gdje se većina članova i okupala.

No, povećanjem broja zaraženih od koronavirusa u županiji povećao se i oprez i bojazan Splićana. Tako je podružnica dobila poziv iz Krapinskih toplica te je planiran odlazak u to lječilište za 18. listopada, no s obzirom na situaciju zasad nema većeg interesa.

Asja Tomin

DUGO SELO Odličan provod na moru

Četvrtu godinu zaredom članovi Udruge SUH-a Dugo Selo proveli su na ljetovanju u Crikvenici u specijalnoj bolnici za rehabilitaciju Thalassotherapie. Na more su došli 2. kolovoza 2020. te ostali deset nezaboravnih dana. Unatoč bojazni od korone, na ljetovanje se uputilo čak 47 članova podružnice te su popunili kapacitet Vile Smiljka koja im je u cijelosti bila na raspolaganju. Posebno su pohvalili pažnju

koju su domaćini i djelatnici bolnice posvetili svim članovima.

Mnogi članovi su boravak iskoristili za fizikalne terapije, kao i poklon masaže u trajanju od pola sata. Koliko dobro im je bilo govori i činjenica da su već rezervirali termin i za sljedeću godinu, također u kolovozu. Predivno, prekrasno, svi zadovoljni, kad nešto valja ne mijenja se, poručuju Dugoselčani.

Milivoj Marić

DONJI MIHOLJAC

Bezkontaktno mjerenje temperature

Sami kraj kolovoza i početak rujna penzići iz Donjeg Miholjca iskoristili su za odlazak na more, točnije u specijalnu bolnicu za rehabilitaciju Thalassotherapie u Crikvenici. Prva grupa od 44 člana stigla je 26. kolovoza 2020. i boravila tjeđan dana, a druga grupa od 41 člana stigla je 2. rujna i također boravila tjeđan dana. Bila je to prava uživancija, kupanje u moru, a u dane kad je bilo lošije vrijeme, članovi bi se kupali u zatvorenom bazenu u bolnici, a vrijeme bi kratili kartajući ili bi išli u razgledavanje Crikvenice. Većina članova boravak u bolnici iskoristila je i za liječenje svojih tegoba, obavljajući fizikalne terapije.

Što se tiče same podružnice, vodstvo je nabavilo bezkontaktni mjerač temperature te se svim članovima na ulazu u prostorije podružnice mjeri temperatura i vodi evidencija. Članovi podružnice su vrlo aktivni te se i dalje svakodnevno okupljaju u

popodnevnim satima igrajući šah, belot, pikado ili radeći ručne radove. U gradu je 28. i 29. kolovoza 2020. održana i manifestacija „Zanati i jela miholjačkog kraja“, u kojem su sudjelovale i članice podružnice. Na natjecanju u pečenju kolača jedna članica je osvojila treće mjesto, a napravila je ukusni kolač od kukuruza. Druge članice su uz kolače pekle i lepinje, a podružnica je imala i svoj štand na kojem su članice izložile svoje ručne radove.

Zlatko Risek

Prednosti i rizici gladovanja

Kroz stoljeća, bezbroj ljudi je provodilo određeno razdoblje bez hrane zbog različitih razloga. Povijest nam govori da su i Mojsije, Isus, Buda i Muhamed postili. I danas ima onih koji poste iz vjerskih razloga, dok drugi prakticiraju povremeni post, kao početak režima za skidanje prekomjerne tjelesne težine ili iz drugih zdravstvenih razloga. Neki pak izjavljaju da tako „čiste“ organizam od štetnih tvari. Znanost tek treba potvrditi takve zdravstvene koristi od posta. Međutim, razumljivo, biti bez hrane kroz dugo razdoblje je krajnje opasno. S druge strane, neki ljudi kažu da povremeno gladovati, recimo kroz jedan dan, i ako se to brižljivo provede, može pružiti mentalno nadahnuće, duševnu okrepu.

Produživanjem posta u tijelu se događaju brojne promjene. Za vrijeme prvog do trećeg dana bez hrane (ili je na dijeti s vrlo malo kalorija), organizam troši svoje rezerve glikogena, primarnog izvora energije. Glikogen se stvara iz konzerviranih ugljikohidrata i uskladištava se u mišićima i jetri. Uz glikogen gubi se i voda i nešto mišićnog tkiva. Sve zajedno dovodi i do određenog gubitka tjelesne težine. Tek kad su zalihe glikogena potpuno istrošene, u svrhu osiguranja energije tijelo počinje koristiti masno tkivo.

Osim toga, nakon otprilike tjedan dana gladovanja tjelesni metabolizam se dramatično usporava. Nakon tri ili četiri tjedna tijelo će trebati i do 20 posto manje kalorija za normalno funkcioniranje. Ako se gladovanje nastavlja, rizici po zdravlje postaju vrlo ozbiljni. Na primjer, biti samo na vodi kroz duže razdoblje može smanjiti tjelesne rezerve natrija i kalija. Rezultat može biti fatalan. Čak i „modificirana“ gladovanja (ona koja uključuju niskokalorične sokove, voće, povrće ili proteinske napitke), nisu bez zdravstvenog rizika.

Pogrešan put za gubitak tjelesne težine

Istraživanja pokazuju da manje od pola ljudi koji počnu s gladovanjem s ciljem gubitka tjelesne težine uspiju postići težinu koju su željeli. Od onih kojima to ipak uspije, manje od trećine njih uspiju održavati tu tjelesnu težinu duže od 18 mjeseci.

Gladovanje s ciljem gubitka prekomjerne tjelesne težine puno je potencijalnih neuspjeha. Ipak, za nekog tko treba izgubiti puno kilograma, recimo dvadeset, medicinski kontrolirano gladovanje može biti vrijedna, korisna metoda.

Za mnoge ljude gladovanje je poseban trenutak kada osjećaju da imaju kontrolu nad sobom. Gladovanje ih prožme izvanrednim osjećajem moći, vladanja i unutarnje snage. Simbolično, ali i doslovno, post predstavlja kraj jednog lošeg perioda, a to je biti prekomjerno težak i prekomjerno jesti. To je početak nečeg svježeg i novog - imati normalnu tjelesnu težinu i kontrolu nad nagonom za jelom. Međutim, pravi izazov nije gladovanje samo po sebi, nego su to svi oni mjeseci i godine nakon toga, kada čovjek mora pronaći načine kako će se nositi s navikama u prehrani, s izgledom svog tijela i drugim emocionalnim pitanjima.

Što se tiče mišljenja o „čišćenju“ organizma od raznih toksina za vrijeme posta i gladovanja, tu još stvari nisu sasvim jasne. Znanost tek treba dokazati da gladovanje aktivira eliminaciju otrova, štetnih tvari u tijelu. Međutim, i pored toga što ne postoje čvrsti dokazi da je postiti jedan dan tjedno ili mjesečno korisno, neki doktori smatraju da takav post može biti simbolično važan za nekoga tko želi postići zdravije prehrambene navike.

Nekima je zabranjeno

Osim toga, jedan dan posta može pomoći da se dođe u duboko misaono stanje duha. U nekim slučajevima čovjek može osjetiti da vlada svojim tijelom i taj post može imati umirujući učinak na raspoloženje i misli.

Određene osobe ne bi smjele nikada postiti, čak ni na jedan dan: žene koje su trudne ili doje, osobe koje boluju od šećerne bolesti, koje imaju bubrežne ili jetrene probleme. Oni koji uzimaju lijekove trebaju se posavjetovati s liječnikom prije posta. Inače, nema nikakve opasnosti od jednodnevnog gladovanja. Jedino valja voditi računa da se za vrijeme posta popiju dovoljne količine vode, da se izbjegava naporan rad i da se odmah prestane s postom ako se osjeti vrtoglavicu i omaglicu. Kad se prekida s postom preporučljivo je prekinuti ga postupno, konzumirajući male količine hrane.

Ja već dvadeset godina postim uvijek istog dana u tjednu. Toga dana uobičajeno doručkujem i zatim ništa ne konzumiram, osim vode, do doručka sljedećeg dana. S takvom vrstom posta osjećam se dobro i mogu ga preporučiti i drugima, koji su inače dobrog zdravstvenog stanja.

dr. Ivo Belan

SPECIJALNI ŠATOR

Kraj samoći u domovima

Starački dom u Bourbourgu kod Calaisa u Francuskoj odlučio je stati na kraj samoći i socijalnoj izoliranosti svojih korisnika koji zbog pandemije koronavirusa tjednima nisu vidjeli svoju obitelj i rodbinu. Naime, ispred doma je izgrađen specijalni šator u kojem se organiziraju susreti obitelji. Šator je dizajniran tako da po sredini ima prozirni zaštitni „zid“ od najlona, koji sprječava prijenos virusa.

Osobe se tako preko najlona mogu vidjeti i čuti, ali i dirirati. Šator je postao veliki hit u Francuskoj te su i drugi domovi za starije najavili izgradnju šatora ispred svojih ustanova. Covid-19 najteže je pogodio starije osobe, a prema procjenama smrtni slučajevi od te bolesti u domovima za starije dosežu i do polovice ukupnog broja smrtnih slučajeva od koronavirusa, ne samo u Francuskoj, nego i u drugim europskim zemljama.

Napetosti ne popuštaju

„Mladi su postali agresivni jer smatraju da zbog starijih osoba gube pravo na život i zabavu koju zaslužuju“

Prije dva mjeseca prihvatili smo nove oblike ponašanja i sadržaj naših aktivnosti prilagodili „novom normalnom“. Nadali smo se da će uskoro biti bolje, da će se vratiti neki potisnuti oblici ponašanja. Očekivali smo odmor od napetosti. Mladi su jedva dočekali zaslužene praznike od zbunjujuće nastavne godine i prihvatili rezultate bez obzira na želje. Neki su smatrali da sada imaju pravo na nerealizirana maturalska putovanja i ljetna uzbuđenja. I gle sad: ljudi provodi na moru i „partijanja“ u noćnim klubovima doveli su do povećanja broja zaraženih Covidom-19, a što je značilo skraćivanje radnog vremena istih ili ograničenje broja prisutnih.

Počelo je dugo očekivano ljeto i vrijeme godišnjih odmora. Epidemiološka situacija bila je zadovoljavajuća u odnosu na mnogo drugih zemalja i prevladala je ponovno radost. Hrvatska je tako postala poželjna zemlja za mnoge turiste. Pogrešna je bila percepcija dobre epidemiološke slike koja je bila rezultat prilagođenog, vrlo strogog ponašanja. Mnogi su se opustili, zaboravili na maske i držanje određene distance. Mladi su se prepustili ludostima ljeta i odjednom se počela srozavati naša dobra epidemiološka slika.

Usljedila su zatvaranja noćnih klubova i drugih okupljališta mladih. Od korone oboljevaju najviše mlađe osobe, ali najlakše podnesu bolest ili čak i nemaju simptome bolesti. Za nas starije

bolest ima teže oblike i često završava smrću. Mladi su odmah počeli naglašavati da se donose ponekad prestroge mjere zbog malog broja starijih koji ionako trebaju umrijeti. Počelo se uspoređivati i broj umrlih od karcinoma koji je jednak ili čak u nekim zemljama i manji od umrlih od korone.

Zbog zatvaranja nekih ugostiteljskih objekata javili su se i poslodavci koji ne mogu ostvarivati dobit, a i zaposlenici dobivaju otkaze i ostaju bez posla. I vrlo brzo agresija se prenijela na nas starije. Mladi su postali agresivni jer smatraju da zbog starijih osoba oni nemaju prava na život i zabavu koju zaslužuju nakon radne godine. Zbog toga padale su ozbiljne uvrede na račun starijih. U nekim zemljama organiziraju se i javni prosvjedi upravo protiv nekih ograničenja koja smatraju kršenjem ljudskih prava - prava na rad, prava na slobodno kretanje, na izbor zabave, jer misle da time direktno ne ugrožavaju starije osobe.

Neki idu tako daleko smatrajući da treba propisati starijima da ne izlaze iz stanova ako se ne žele razboljeti. Čula sam u autobusu primjedbenu jednu mladića koji je rekao da je baki i djedu obećao da će ih voditi na more kad zauvijek nestane korona. Drugi je dobacio i ja ću svoje, ali male su im šanse jer žive s nama u kući i ne mogu se izolirati. Tada sam se sjetila da se stariji mogu izolirati samo u nekim zemljama kao npr. u Švedskoj gdje stariji

ne žive s mladima, jer mladi vrlo rano osnivaju obitelj u vlastitom stanu.

Druga neugodna vijest zadesila je nas umirovljenike objavom usklađivanja mirovina za prvih šest mjeseci ove godine, jer se sada obračun bruto plaće izmijenio. Razlika između ova dva obračuna je vrlo mala, ali je za umirovljenike uvredljiva upravo zbog nevelikog iznosa.

Nesigurnost velikog broja starijih osoba izazivaju nešto duža čekanja na preglede kod liječnika specijalista, a i neka otkazivanja već dogovorenih termina. Zdravstvo je u problemu, jer korona u izolaciju šalje i mnogo liječnika. Cijeli je svijet u nekoj vrsti izolacije. Zatvorene su granice. U gradovima je velik promet, ali na autocestama je daleko skromniji.

Moramo se prilagoditi zatvaranju u naše male svjetove jer pred nama je duga zima. Virus neće još dugo nestati iz naših života. Što reći za starije osobe koje su smještene u dom. Žive u izolaciji vrlo često zbog pojave virusa. Nesretni su jer ne mogu zagrliti članove obitelji, jer su dozvoljeni posjeti samo preko staklenih prepreka. Ne znam ima li strašnijeg osjećaja nego živjeti samoću ili bojati se čak i svog partnera koji svakodnevno ide nabaviti potrebne stvari za preživljavanje. Starenje i starost s koronom nije lijepa, a mladi nam još nameću osjećaj krivnje svojim prosvjedima. Tužno vrijeme za stare.

IN MEMORIAM

Otišao Marko Fabijanić

Dana 28. srpnja 2020. u 79. godini života zauvijek nas je napustio Marko Fabijanić, predsjednik zagrebačke podružnice SUH-a Centar. Aktivist i inicijator mnogih aktivnosti u podružnici.

Uvijek je bio nasmijan i veseo. U podružnici je bio vrlo odgovoran i uvijek je nastojao aktivnosti prilagoditi članovima podružnice. Nedostajat će svim SUH-ovcima, obitelji, kolegama i prijateljima.

IN MEMORIAM

Zbogom, Vinko Kuzmić!

Vinko Kuzmić, član Nadzornog odbora SUH-a i predsjednik podružnice SUH-a Slavonski Brod – Lutvinka, aktivist i borac, branitelj, neizmjereno odan, hrabar i uporan, izgubio je bitku

s virusom Covid-19. Neka mu je laka hrvatska zemlja koju je neizmjereno volio i branio, da bi upravo na Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i Dan hrvatskih branitelja 5. kolovoza u 63. godini života otišao u neki bolji svijet.

Piše: Biserka Budigam, psihologinja

Raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju

Pitanje: Željela bih zbog nebrige raskinuti ugovor o doživotnom uzdržavanju koji sam sklopila sa svojom kćeri s kojom živim, ali me u stvarnosti ne uzdržava. Molim vas da mi objasnite postupak. **(R.V., Zagreb)**

Odgovor: Ugovor o doživotnom uzdržavanju može se raskinuti na način i iz razloga propisanih Zakonom o obveznim odnosima pred sudom tužbom radi raskida ugovora o doživotnom uzdržavanju zbog nepodnošljivosti zajedničkog života. Ako prema ugovoru o doživotnom uzdržavanju ugovorne strane žive zajedno, pa se njihovi odnosi toliko poremete da zajednički život postane nepodnošljiv, svaka strana može zahtijevati od suda raskid ugovora. Nepodnošljivosti zajedničkog života kao razlogu za raskid ugovora, osim ugovornih strana mogu doprinijeti i ukućani davatelja uzdržavanja s kojima primatelj uzdržavanja mora zajedno živjeti kako bi se ugovoreno uzdržavanje uopće moglo ostvariti. Ako je ponašanje ukućana takvo da je primatelju uzdržavanja život u toj zajednici nepodnošljiv, on može tražiti raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju.

Majka nesposobna za rasuđivanje

Pitanje: Majka mi je jako lošeg stanja i kod njezine liječnice dobila sam preporuku da provedem postupak lišavanja poslovne sposobnosti. Molim za odgovor kako majku lišiti poslovne sposobnosti? **(S.P., Zagreb)**

Odgovor: Postupak pred sudom za lišavanje poslovne sposobnosti može pokrenuti sud po službenoj dužnosti ili na prijedlog centra za socijalnu skrb, bračnog druga osobe o kojoj se provodi postupak, njezinih krvnih srodnika u ravnoj lozi, a u pobočnoj lozi do drugog stupnja. U prijedlogu za pokretanje postupka treba navesti činjenice na kojima se temelji prijedlog i predložiti dokaze kojima se utvrđuju te činjenice.

Centar za socijalnu skrb, ako ocijeni da je to opravdano, predložit će sudu pokretanje postupka za lišenje poslovne sposobnosti. Za vrijeme trajanja sudskog postupka, Vaša majka mora imati posebnog skrbnika. Posebnog skrbnika imenuje centar i ujedno mu određuje opseg ovlasti i dužnosti. Poseban skrbnik dužan je podnijeti izvješće o svom radu na zahtjev centra u tijeku obavljanja poslova u roku koji odredi centar, kao i po okončanju slučaja za koji je bio imenovan i to u roku 8 dana.

Sud odluku donosi u izvanparničnom postupku. Prije donošenja odluke pribavit će mišljenje liječnika vještaka o zdravstvenom stanju osobe za koju je pokrenut postupak i o utjecaju tog stanja na njenu sposobnost zaštite svih ili pojedinih osobnih potreba, prava i interesa odnosno ugrožavanja prava i interesa drugih osoba.

Oporuka ili ugovor o doživotnom uzdržavanju

Pitanje: Želio bih urediti svoje imovinske odnose nakon smrti pa molim preporuku je li pametnije da napišem oporuku ili da sklopim ugovor o doživotnom uzdržavanju? **(S.S., Velika Gorica)**

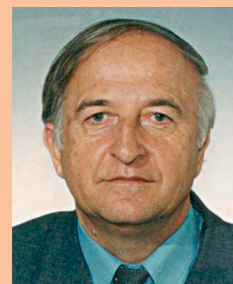
Odgovor: Ugovor o doživotnom uzdržavanju ne treba miješati sa oporukom. Oporuka je izjava posljednje volje ostavitelja. Ostavitelj prema svojoj volji ostavlja imovinu svojim nasljednicima, kako on to želi. Obveza je nasljednika da u ostavinskom postupku izjave prihvaćaju li sadržaj oporuke ili ne. Ugovor o doživotnom uzdržavanju predstavlja obvezu za davatelja uzdržavanja i za primatelja uzdržavanja. Ukoliko davatelj uzdržavanja ne ispunjava svoje obveze, primatelj uzdržavanja može raskinuti ugovor i imovinu ostaviti nasljednicima ili bilo kome drugome, ili sklopiti novi ugovor o uzdržavanju. Primatelj uzdržavanja je sve vrijeme vlasnik svoje imovine i ugovor mu može osigurati kvalitetniji život, jer je davatelj uzdržavanja obavezan ispunjavati svoje obveze sukladno ugovoru. Na žalost, postoji i realna mogućnost da se ugovor ne izvršava, a tada je sudski postupak raskida dugotrajan i dvojbjen.

Pravo na „dječju“ penziju

Pitanje: Otišla sam u prijevremenu mirovinu sa 31 godinom staža, ali prije nego što se počelo upisivati po šest mjeseci staža za svako dijete. Imam petoro djece i htjela bih nekako ostvariti to pravo. Ima li načina? **(G.M., Zagreb)**

Odgovor: Ovo pravo možete ostvariti samo ako se zaposlite na pola radnog vremena u trajanju od dvije godine, jer onda imate pravo podnijeti zahtjev za ponovno određivanje svoje mirovine. U ponovnom postupku uzet će se u obzir i dodani staž za djecu, a u Vašem slučaju dodale bi se na godinu dana stečenu radom još i dvije i pol godine za djecu. Time bi Vam radni staž porastao za tri i pol godine, a mirovina za oko sedam posto (samo procjena!).

pravni savjeti

Odgovara:
Ante Kuprešak
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovalište
za članove
Sindikata
umirovljenika
01/46 55 111/244
ili 01/46 15 797

Zvonimir Malnar, predsjednik Podružnice SUH-a Miroševac

Ljudi bez doma i imovine

„Unatoč SUH-ovoj borbi, teško će doći do osjetnog povećanja mirovina i standarda umirovljenika, jer Vlada nema sluha“

Zvonimir je rođen 1955. godine u Daruvaru, da bi se kao petogodišnjak s roditeljima i starijim bratom preselio u Zagreb. Sa suprugom Katicom nema djece. Završio je srednju tehničku školu za elektromontera pa se nakon služenja vojnog roka u JNA odmah zaposlio u struci u tvrtki MP Monter, gdje je radio od 1975. do 1985., da bi nakon toga se okrenuo privatnom ugostiteljstvu. U kolovozu 1991. otišao je u vojsku gdje je bio aktivan osam mjeseci, a reaktivirao se u operaciji Oluja 1995. kada je sudjelovao u akcijama oko Gline i Dvora na Uni.

U mirovinu je otišao 2017. godine i odmah se učlanio u SUH-ovu podružnicu Miroševac u Zagrebu, gdje se iskazao svojim trudom i zalaganjem za boljitak umirovljenika, zbog čega je i jednoglasno izabran za novog predsjednika podružnice 13. ožujka 2020., nakon što je bivša predsjednica Nada Švigir odstupila s te dužnosti zbog zdravstvenih razloga. No, Zvonimir je vrlo brzo imao vatreno krštenje. Sedam dana kasnije trebala se održati velika zabava za članove, no ujutro im je stigla obavijest o zabrani zbog pandemije korone. A sljedeći dan Zagreb je pogodio potres, a epicentar je bio u obližnjem Markuševcu.

Prostorije podružnice srećom nisu stradale, osim sitnog inventara. No, stradali su mnogi dimnjaci na kućama, zbog čega su se svi još jače povezali te pomagali jedni drugima u sanaciji štete i čišćenju otpada. Srećom, nijedan član podružnice se do sada nije zarazio koronavirusom, no zato je pandemija i početna zabrana druženja svima teško pala. Svi su s olakšanjem dočekali popuštanje mjera, a ovo ljeto su čak organizirali i četiri jednodnevna izleta na more, doduše interes je bio manji zbog opreza, pa su autobus

napunili zajedno s članovima podružnice Oporovec.

Zvonimir kaže da živi skromno od mirovine koja iznosi svega 2.800 kuna za skupljenih 40 godina radnog staža, a nažalost mnogi članovi podružnice žive teško jer imaju male mirovine, jer su dio svog radnog vijeka radili kao poljoprivrednici i nije im tekao staž. Preživljavaju tako da rasprodaju ono malo zemlje što imaju.

„Imamo dosta samaca i ljudi zaboravljenih od obitelji. Mnogi od njih bi htjeli u staračke domove, no to je užas, čeka se i po deset godina. Ljudi jednostavno nemaju prihoda, pa onda nude imovinu vlasnicima privatnih staračkih domova samo kako bi ih se primilo. Potpišu ugovor o dosmrtnom uzdržavanju, daju imovinu, a preko noći propadne dom, i onda nemaju ni dom ni imovinu“, kaže Zvonimir.

Nažalost, u njihovom dijelu grada nema nekih većih firmi koje bi im pomagale u radu, tek ponekad dobiju donacije od 1.000 kuna od svog Mjesnog odbora. Jednom mjesečno organiziraju zabavu te im dvije lokalne pizzerije osiguraju besplatne pizze za pobjednike nagradne igre, a jedna pekara im osigura 60 besplatnih krafni kada idu na izlete.

O radu Sindikata umirovljenika Hrvatske imao je samo riječi hvale.

„Mogu samo pohvaliti rad našeg sindikata i zalaganje za umirovljenike. Vi ste fantastični, ovo što pratim što radite i kad čitam novine, sve pročitam, jako puno tema, primjera, ima vas svugdje, nije samo Zagreb zastupljen, nego po cijeloj Hrvatskoj, lijepo je čuti što se događa i dalje od Zagreba.“

Zvonimir smatra kako, unatoč SUH-ovoj borbi, teško će doći do osjetnog povećanja mirovina i standarda umirovljenika, jer Vlada nema sluha.

Pohvalio je što se SUH izborio za povećanje cenzusa za dopunsko zdravstveno, kao i uvođenje nacionalne naknade za siromašne starije osobe, jer kaže kako zna nekoliko ljudi koji su radili na zemlji i nisu skupili staž i ostali su bez mirovine. Istaknuo je i nepravedan model obiteljskih mirovina, kazavši da bi u slučaju da on ili mu žena umru, drugi partner automatski postao socijalni slučaj.

„Da umrem, žena bi imala pravo na 70 posto moje mirovine, odnosno oko 2.000 kuna, koliko iznosi i njezina mirovina. Bilo bi pošteno da u tom slučaju ona uz svoju, dobije i neki postotak moje mirovine.“

Podatke da nova linija siromaštva iznosi 2.710 kuna, a da prosječna mirovina iznosi samo 2.525 kuna te da 61 posto umirovljenika ima mirovine niže od te linije komentirao je jednom riječju: „Katastrofa!“. Pitali smo ga i što bi promijenio da je premijer Hrvatske, te nam je kazao kako bi definitivno pokušao povećati mirovine, jer umirovljenici, ako nemaju uštede, osuđeni su na preživljavanje. Također bi puno pozornosti posvetio i sređivanju pravosuđa, jer kaže da je i sam osjetio trulost sustava, koji je jedan njegov imovinski predmet razvlačio na sudu 15 godina.

Zvonimir bi htio živjeti u uređenoj, prosperitetnoj zemlji, gdje su glavni kriteriji rad, znanje, kvaliteta, bez korupcije, država koja služi građanima, a ne sredstva za ostvarivanje moći i ambicija političara.

„Htio bih da bude više poštenja, da se više cijeni i plati rad, da se izjednače plaće muškaraca i žena. Odlazak mladih ljudi je katastrofa, želim mlade i obrazovane na vlasti, neopтереćene prošlošću“, poručio je za kraj.

Igor Knežević